

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce
(případová studie města Šumperk)**

Bc. Adam Dobeš

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Adam Dobeš

Hospodářská politika a správa
Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce (případová studie města Šumperk)

Název anglicky

Political aspects of management and the development of the chosen municipality (case study of Šumperk)

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Výzkum bude zaměřen na vybrané město Šumperk ležící v Olomouckém kraji (okres Šumperk). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny a podobně). 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Práce bude postavena jako případová studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Šumperk, místní samospráva, rozvoj obce, rozpočet obce, investice, participace občanů, spolek, volební strana, komunální volby, komunální koalice

Doporučené zdroje informací

- BÄCK, H. – HEINELT, H. – MAGNIER, A. (eds.). The European Mayor. Political Leaders in the Changing Context of Local Democracy. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften, 2006.
- BALÍK, S. Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BALÍK, S. *Okresy na severu : komunální politika v okresech Šumperk a Jeseník v letech 1989-2006*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. ISBN 978-80-7325-174-1.
- ČMEJREK, J. – BUBENÍČEK, V. – ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- HEINELT, H. – MAGNIER, A. – CABRIA, M. – REYNAERT, H. (eds.). Political Leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor. Cham: Palgrave Macmillan, 2018.
- JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- MOURITZEN, P. E. – SVARA, J. H. Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2002.
- RYŠAVÝ, D. – ŠARADÍN, P. Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. ISBN 978-80-7419-042-1.
-

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 26. 11. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 09. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce (případová studie města Šumperk)" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6.4.2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Jan Čopíkovi, Ph.D. za vstřícné vedení, odborné a věcné rady a velkou trpělivost, která mi byla při psaní práce oporou. Zároveň bych rád poděkoval své rodině a nejbližším za podporu a pozitivní energii, které se mi dostávalo po celou dobu studia. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat zastupitelům města Šumperk za poskytnutí rozhovorů.

Politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce (případová studie města Šumperk)

Abstrakt

Tato diplomová práce se zaměřuje na politické aspekty řízení a rozvoje se zaměřením na město Šumperk. Diplomová práce je rozdělena do dvou částí, a to teoretické a praktické. První část je věnována charakteristice a základním pojmům, které se vztahují k obcím, orgánům obcí, členěním obcí, samostatné a přenesené působnosti obce. Další část je věnována pojmům z oblasti strategického řízení a jeho vlivu na řízení obce. V poslední části se věnuje problematice rozvoje obce

Cílem praktické části je charakteristika základních socioekonomických ukazatelů města Šumperk a analýza výsledků komunálních voleb v jednotlivých letech s důrazem na povolební uspořádání ve městě. Další část práce je zaměřena na hospodaření obce, strategii rozvoje města a charakteristiku problematiky městské sopečnosti Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s. Dále je charakterizován vývoj vztahů mezi opozicí a koalicí v zastupitelstvu města a vliv komunálních voleb na podniky s majetkovou účastí města.

Klíčová slova

Šumperk, místní samospráva, rozvoj obce, plán rozvoje obce, rozpočet obce, volební strana, komunální volby, komunální koalice, zastupitelstvo města

Political aspects of management and development of the selected town (case study of town Šumperk)

Abstract

This thesis focuses on the political aspects of management and development of the town Šumperk. The thesis is divided into two sections, the theoretical and the practical part. The first part of the thesis is dedicated to the characteristics and basic definitions related to the topic of municipalities, local authorities, authority structure, independent and delegated powers of municipalities. The next section focuses on the concept of strategic management and its influence on municipal management. The last section concentrates on the problematic of municipality development.

The aim of the practical part is finding out the characteristics of basic socio-economic indicators of the town Šumperk and the analysis of the results of municipal elections in particular years, emphasizing the post-election organization structure in the town. The next part of the thesis is focused on the business management of the municipality, the town's development strategy and it also looks into the characteristic issues of Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s. Furthermore the development of relations between the opposition and the coalition in the local government is described, just as the influence of municipal elections on the enterprises with ownership participation of the town.

Keywords

Šumperk, local government, municipal development, municipal development plan, municipal budget, election part, municipal election, municipal coalition, the city council

OBSAH

ÚVOD	10
CÍL PRÁCE A METODIKA	11
1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA	13
1.1 POJEM SAMOSPRÁVA	14
1.2 SAMOSTATNÁ A PŘENESENÁ PŮSOBNOST.....	15
1.3 KATEGORIE OBCÍ	16
1.4 ORGÁNY OBCE.....	18
2 ŘÍZENÍ OBCE	21
2.1 STRATEGICKÉ ŘÍZENÍ.....	21
2.2 STRATEGICKÁ ANALÝZA.....	23
2.3 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ OBCE.....	28
2.4 VÝZNAM STRATEGICKÉHO ŘÍZENÍ OBCE	31
3 ROZVOJ OBCE	33
3.1 POJEM ROZVOJ OBCE A PŘÍSTUPY K ROZVOJI OBCE	33
3.2 FAKTORY ROZVOJE OBCE.....	35
3.3 UDRŽITELNÝ ROZVOJ OBCE	36
4 ŠUMPERK A JEHO ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY	38
5 POLITICKÁ REPREZENTACE A POLITICKÉ ROZHODOVÁNÍ V ŠUMPERKU	46
5.1 VOLEBNÍ VÝSLEDKY V ROCE 2006.....	46
5.2 VOLEBNÍ VÝSLEDKY V ROCE 2010.....	47
5.3 VOLEBNÍ VÝSLEDKY V ROCE 2014.....	50
5.4 VOLEBNÍ VÝSLEDKY V ROCE 2018.....	52
5.5 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKU VOLEB DO ZASTUPITELSTVA	55
6 ANALÝZA ROZPOČTU OBCE A STRATEGIE ROZVOJE V ŠUMPERKU	60
6.1 ROZPOČET OBCE	60
6.2 STRATEGIE ROZVOJE MĚSTA	63
6.3 ORGANIZACE S MAJETKOVOU ÚČASTÍ MĚSTA	69
6.3.1 VODOHOSPODÁŘSKÁ ZAŘÍZENÍ ŠUMPERK A.S.....	69
7 VÝSLEDKY POLOSTRUKTUROVANÝCH ROZHOVORŮ	78
7.1 VOLBY A VZTAHY MEZI KOALICÍ A OPOZICÍ	78
7.2 VLIV KOMUNÁLNÍCH VOLEB NA ORGANIZACE S MAJETKOVOU ÚČASTÍ MĚSTA	80
ZÁVĚR	83
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	87
PŘÍLOHY	92

SEZNAM OBRÁZKŮ	93
SEZNAM TABULEK.....	93
SEZNAM GRAFŮ.....	93

ÚVOD

Tématem této práce jsou politické aspekty řízení a rozvoje vybrané obce se zaměřením na město Šumperk. Toto téma je velmi zajímavé, neboť skutečnost, že politická reprezentace a komunální politika obecně ovlivňují celou řadu otázek spojených s fungováním obce, tedy i její řízení stejně jako regionální rozvoj, je nesporným faktem. Politické vlivy se zejména na komunální úrovni často projevují velmi intenzivně, neboť politická reprezentace v některých obcích je poměrně ustálená, a pokud dojde k její změně, najednou se ukazuje, jak může být vše jinak. V některých obcích se pro změnu politická reprezentace střídá v každém volebním období, což ovšem zase vede k určité míře nekoncepčnosti řízení obce a jejího rozvoje, neboť zejména plány na rozvoj mají obvykle dlouhodobý charakter, nemusí být plně realizovány v jednom volebním období. Na druhou stranu je třeba zmínit, že jak otázka řízení obce, tak otázka jejího rozvoje má zásadní vliv na celou řadu otázek a oblastí.

Práce je za účelem naplnění stanoveného cíle standardním způsobem rozdělena na teoretickou a praktickou část, kdy v teoretické části jsou představena základní východiska problematiky, je v ní tudíž pojednáno jednak o místní samosprávě, dále pak také o řízení obce a konečně také o regionálním rozvoji. V rámci praktické části je pak nejprve představeno město Šumperk a jeho základní a významné charakteristiky, následně je pak pojednáno o politické reprezentaci a politickém rozhodování v Šumperku, kam je zařazeno i pojednání o nejvýznamnějších politických aktérech ve městě, dále je představen regionální rozvoj Šumperka, jeho ekonomické a sociální aspekty. Dále je v práci představena společnost s majetkovým podílem města, Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s., její fungování a význam v komunální politice města Šumperk.

Cíl práce a metodika

Diplomová práce se zabývá problematikou místní samosprávy a rozvoje obce se zaměřením na město Šumperk, které leží v Olomouckém kraji.

Cílem práce je v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny a podobně). 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce.

V rámci řešení cílů práce byly použity tyto výzkumné otázky:

1. Jaký je vývoj vztahů mezi koalicí a opozicí v Šumperku a mají tyto spory vliv na rozhodovací proces ve městě? 2. Jaký vliv mají komunální volby na podniky s majetkovým podílem města?

Město Šumperk bylo jako cíl práce vybráno zvláště kvůli zásadním změnám ve vedení města po posledních volbách do zastupitelstva, které ukončily, po čtyřech volebních obdobích, vládu starosty Mgr. Zdeňka Brože. Otázka vlivu komunálních voleb na městské podniky bude zaměřena na společnost „Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s.“, která spravuje vodovodní infrastrukturu v šumperském okrese.

Z metodologického hlediska je možné říci, že při vypracování práce je využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Práce je postavena jako případová studie. Ke sběru dat jsou využity zejména dvě základní techniky - studium dokumentů a dotazování. Studium dokumentů a jeho obsahová analýza je velmi důležitým metodickým postupem, protože v dnešní době je povinností obcí celou řadu skutečností zveřejňovat. Dokumentů vztahujících se k otázce politických aspektů řízení obce a regionálního rozvoje tak v obci existuje celá řada. Tyto dokumenty bývají většinou dostupné i v online verzi, což usnadňuje práci s nimi. Studium dokumentů je koncipováno jako první krok, jehož prostřednictvím jsou získána data, na kterých je pak stavěn další výzkum a zároveň

se nezdřídka vyskytnou nejruznější otázky, které by bylo žádoucí dále prověřit. Druhým významným postupem je pak dotazování, které je realizováno prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Rozhovory byly vedeny s pěti zastupiteli města Šumperk, otázky jsou sestaveny především na základě nejasností, které vznikly studiem dokumentů, popř. na základě skutečnosti, že se některé věci nepodařilo studiem dokumentů zjistit a vztahují se k výzkumným otázkám práce. Seznam položených otázek je součástí příloh práce. Tyto postupy dohromady by měly napomoci k naplnění cíle práce a formulaci vlastních závěrů.

1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA

V rámci první kapitoly diplomové práce je vymezen samotný pojem územní samospráva, je pojednáno o samostatné a přenesené působnosti, dále pak o jednotlivých kategoriích obcí a dále také o orgánech obcí. Ještě před vysvětlením uvedených skutečností je třeba zmínit fakt, že veřejná správa se standardně člení na tři různé kategorie. První kategorií tvoří státní správa, která je vykonávána buď přímo státem, resp. orgány státu (v takovém případě se jedná o přímou státní správu). Není přitom rozhodující, zda se konkrétní vykonavatelé přímé státní správy zařazují do hierarchie státní správy či nikoliv. Druhým typem státní správy je pak ta, která je vykonávána v přenesené působnosti. Hovoří se o nepřímém výkonu státní správy, který vykonávají právě třeba obce, popř. kraje či jiné veřejnoprávní korporace, případně i fyzické či právnické osoby, jimž byl výkon určitých kompetencí svěřen (např. lesní stráž apod.). Vedle státní správy je pak součástí veřejné správy rovněž samospráva. Pro samosprávu je charakteristické, že ji vykonávají subjekty, které jsou odlišné od státu, tj. zejména veřejnoprávní korporace. Samospráva je ve své podstatě výrazem decentralizace veřejné moci. V těchto případech se pak hovoří o tzv. samostatné působnosti. Samospráva však v žádném případě není jednotným termínem, spíše se jedná o pojem nadřazený, neboť samosprávu lze dále členit. Jedná se především o územní samosprávu, dále se často hovoří například o samosprávě profesí vykonávané v rámci nejrůznějších profesních komor a organizací. Realita je však v tomto případě taková, že v Ústavě (čl. 8) i v zákonech je možné najít pouze právní zakotvení územní samosprávy, profesní samospráva je řešena především stavovskými předpisy. Třetí složkou veřejné správy je pak ostatní veřejná správa, což jsou zbytkové činnosti, které nelze podřadit ani pod státní správu ani pod samosprávu.¹

¹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-002-8, s. 20-21.

1.1 Pojem samospráva

Určité základní vymezení pojmu samospráva již bylo nastíněno výše, nyní je však žádoucí tento termín jasně a přesně vymežit a charakterizovat jeho právní zakotvení. Lze především říci, že samospráva je součástí veřejné správy. Existuje celá řada definic samosprávy, resp. pokusů, jak ji vymežit. Každý autor bere v potaz jiná kritéria a definiční znaky, což je důvodem, proč je možné najít nespočet různých definic tohoto termínu. Obecně ji lze definovat jako správu vlastních záležitostí. Nicméně existuje řada dalších definic. Důležité je, že se obvykle rozlišuje jednak samospráva politického charakteru a dále pak také samospráva právního charakteru. Pokud se týká té politické, jedná se ve své podstatě jen o určitý organizační princip, který je založen na myšlence, že samospráva není vykonávána jen ze strany úředníků, ale podílí se na ní i laici. Oproti tomu v právním smyslu pak samosprávu vykonává subjekt odlišný od státu, což je jejím základním definičním znakem.² Dalším definičním znakem samosprávy je skutečnost, že musí disponovat vlastními finančními prostředky, neboť jinak by se jen s obtížemi dalo mluvit o skutečné samosprávě.³

Ačkoliv je možné hovořit o více různých druzích samosprávy, skutečnost je taková, že v č. 8 Ústavy je zaručena pouze samospráva územního charakteru, a to prostřednictvím následující formulace: „*zaručuje se samospráva územních samosprávných celků.*“⁴ Za zmínku však stojí, že jiné druhy samosprávy zároveň Ústava nevyklučuje, což znamená, že jsou standardně přípustné a jsou také využívány. Výše zmíněné ustanovení čl. 8, kde je výslovně zaručeno právo na územní samosprávu, je pak nutné vykládat společně s ustanovením čl. 100 odst. 1 Ústavy, ve kterém je existujícím územním samosprávným celkům výslovně garantováno jejich

² SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9, s. 98-99.

³ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: podle reformy veřejné správy v roce 2000*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-250-9, s. 15.

⁴ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky. *Zákony pro lidi - Sbírká zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © [cit. 23.01.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

právo na samosprávu. Na samosprávu je přitom možné nahlížet jako na jednu z podstatných náležitostí každého demokratického právního státu.⁵

1.2 Samostatná a přenesená působnost

Působnost ve veřejné správě se standardně člení na přenesenou a samostatnou, což velmi úzce souvisí s rozdělením veřejné správy na státní správu a samosprávu. V rámci přenesené působnosti obec vykonává státní správu, která na ni byla ze strany státu delegována, rozhodovací pravomoci však nadále zůstávají státu. Typicky stát na obec deleguje úkoly, které jsou blíže občanům, tudíž je vhodnější, aby tyto úkoly řešila obec. Ta je na základě delegovaných pravomocí pak oprávněna určité záležitosti řešit v rámci svého obvodu. K záležitostem, které se běžně řeší na úrovni obcí v rámci přenesené působnosti patří například územní plánování, sociální péče, matriční záležitosti, územní a stavební řízení anebo třeba živnostenský úřad. Obec je v rámci přenesené působnosti oprávněna vydávat předpisy které se označují termínem „*nařízení obce*.“ Pro nařízení obce je charakteristické, že k jejich vydání musí být obec výslovně zmocněna zákonem, musí se řídit jak zákony, tak jinými právními předpisy, které byly na základě zákona vydány. Důležité je také, že stát obci na výkon přenesené působnosti také poskytuje finanční příspěvek. Z hlediska tématu této práce je důležité, že přenesená působnost je vždy vykonávána v souladu s usneseními vlády a ministerstev a měla by být v celé republice vykonávána v zásadě stejně a jednotně. To znamená, že přenesená působnost neposkytuje obci prostor, aby se v jejím rámci zabývala například otázkami svého rozvoje.⁶

Jiná je pak situace v případě samostatné působnosti, která je realizována prostřednictvím územní samosprávy. Do samostatné působnosti se svěřují primárně záležitosti, které mají lokální význam, jsou v zájmu obce, popř. jejích občanů. Podmínkou, aby mohla být věc řešena v samostatné působnosti obce je, že daná věc nebyla zákonem svěřena státu, popř. kraji a zároveň se nejedná o záležitost, která

⁵ SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9, s. 98-99.

⁶ POTĚŠIL, Lukáš. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 323.

spadá do přenesené působnosti. Na samostatnou působnost lze nahlížet rovněž jako na určitou formu péče (správy), která je vykonávána v obvodu obce a je tak činěno v souladu s místními zvyklostmi a rovněž předpoklady. V rámci samosprávy je také možné pečovat o rozvoj obce. Do samostatné působnosti, tedy samosprávy, patří například kulturní rozvoj obce, ochrana veřejného pořádku, péče o životní prostředí, sociální péče, ale třeba také doprava a poskytování informací občanům. Platí přitom pravidlo, že pokud je konkrétní věc svěřena do samostatné působnosti a není přitom jasně řečeno, zda se jedná o samostatnou působnost obce anebo kraje, má se za to, že se jedná o samostatnou působnost obce. S tím se pojí fakt, že prostřednictvím zákona lze samostatnou působnost dále rozšiřovat.⁷

Na samostatnou působnost lze přitom nahlížet jako na situaci, kdy obec své záležitosti spravuje jednak samostatně, ale také vlastním jménem. Důležité je, že státní orgány mají ve srovnání s přenesenou působností jen omezenou možnost do samostatné působnosti nějakým způsobem zasáhnout. Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích je zásah možný jen tehdy, pokud to vyžaduje ochrana zákona a zároveň jen takovými způsoby, které k tomu zákon výslovně určuje. Obec je v rámci samostatné působnosti oprávněna vydávat obecně závazné vyhlášky, které sice musí být vydány v souladu se zákonem, nicméně není vyžadováno výslovně zákonné zmocnění k tomu, aby byla vyhláška vydána. Naopak je na uvážení obce a jejích orgánů, zda a jaké obecně závazné vyhlášky budou v konkrétní obci přijaty.⁸

1.3 Kategorie obcí

Kategorizace obcí je spojena s přenesenou působností, od které je odvozován rozsah kompetencí jednotlivých typů obcí. Podle rozsahu přenesené působnosti lze identifikovat tři různé typy obcí. Prvním z nich je obec se základním rozsahem přenesené působnosti, která bývá někdy označována rovněž jako obec I. typu, popř. obce s běžnými úřady. Těchto obcí je v rámci České republiky v současné době

⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: podle reformy veřejné správy v roce 2000*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-250-9, s. 59.

⁸ POTĚŠIL, Lukáš. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 37.

celkem 6258. Jedná se o obce, které mají v přenesené působnosti nejméně kompetencí. Vzhledem k tomu, že množství kompetencí je v tomto případě velmi omezeno, přičemž obec má také kompetence jen na svém území, nikoliv mimo něj, stává se, že bývají některé obce I. typu doplněny buď o matriční (častěji) anebo o stavební úřad, čímž se do určité míry dostávají na pomezí mezi obec se základním rozsahem přenesené působnosti a obec s pověřeným obecním úřadem. Důvodem pro tento krok je zejména snaha usnadnit občanům komunikaci s těmi úřady, které běžný občan potřebuje nejčastěji, zamezit nutnosti dojíždět do jiného města za účelem vyřizování běžných záležitostí na těchto úřadech apod. Jak již bylo zmíněno druhým typem obcí jsou obce s pověřeným obecním úřadem, které někdy bývají označovány také jako obce II. typu, jehož kompetence v oblasti přenesené působnosti jsou oproti „základním obcím“ širší. V české republice je v současné době 393 obcí s pověřeným obecním úřadem.⁹

V ustanovení § 64 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích je řečeno, že pověřeným obecním úřadem je takový „*obecní úřad, který, vedle přenesené působnosti podle § 61 odst. 1 písm. a), vykonává v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.*“¹⁰ Charakteristickým rysem pověřeného úřadu je rovněž skutečnost, že svoji působnost nevykonává jen v samotném správním obvodu obce, ale v širším obvodu, který je určen pomocí prováděcího právního předpisu.

Třetím typem obcí je obec s obecním úřadem s rozšířenou působností, která bývá označována také jako obec III. typu a jejíž kompetence v oblasti přenesené působnosti jsou jednoznačně nejširší. Těchto obcí je v České republice nejméně, v současnosti je možné jich na českém území najít 205. Obecní úřad obce s rozšířenou působností vykonává vedle kompetencí, které jsou svěřeny „základním obecním úřadům“ a pověřeným obecním úřadům rovněž další kompetence, které jsou

⁹ Rozdělení obcí dle rozsahu přenesené působnosti... - SMS ČR - Rok v obci. SMS ČR - Rok v obci [online]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-prenesene--pusobnosti/>

¹⁰ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © [cit. 24.01.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

svěřeny výlučně obecním úřadům s rozšířenou působností. Rovněž správní obvod těchto obcí bývá nejširší a přesahuje tak samotný správní obvod obce.¹¹

Důležité je, že zařadit obec do určité kategorie je možné pouze prostřednictvím zákona, což zaručuje určitou míru rigidity tohoto zařazení. Změna zákona je samozřejmě možná a bývá občas realizována, neboť jak je zřejmé i z prostudovaných zdrojů, počet obcí, které spadají do jednotlivých kategorií se v různých časových obdobích mírně lišil, nicméně změna zákona je podmíněna řádným legislativním procesem, což je poměrně náročným úkolem, který do určité míry zamezuje změnám, které jsou nedůvodné či ryze politicky motivované. Za zmínku pak stojí skutečnost, že zatímco rozsah přenesené působnosti se u jednotlivých typů obcí liší (nejvíce jich mají obecní úřady obce s rozšířenou působností), rozsah samostatné působnosti zůstává totožný nezávisle na typu obce. Prakticky se však mohou vyskytovat určité odlišnosti především v návaznosti na skutečnost, jakým otázkám je věnována pozornost a má na ně obec reálně kapacity. Je totiž potřeba brát v úvahu skutečnost, že zatímco velké obce s rozsáhlým personálním aparátem (typicky větší města, která jsou obvykle obcemi s rozšířenou působností) mají obvykle více možností některým otázkám věnovat pozornost a efektivně je vyřešit než malé obce, kde leckdy působí jen několik málo úředníků, kteří musí řešit, co je v dané obci aktuálně prioritou a na takový problém se zaměřit.

1.4 Orgány obce

Na řízení obce i jejím regionálním rozvoji se velmi intenzivně podílí některé orgány obce. Proto je třeba si jednotlivé orgány, způsob jejich zvyku a konečně také jejich kompetence alespoň stručně představit. Jednotlivé orgány obce jsou vymezeny v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, nicméně jak bude dále zmíněno, nejedná se o jediný předpis, který tyto orgány definuje. Nejvyšším orgánem každé obce je zastupitelstvo. Právní základ zastupitelstva jako orgánu obce lze však najít již v Ústavě ČR, a to v jejím čl. 101 - 104, ze kterého vyplývá, že obec je spravována

¹¹ Rozdělení obcí dle rozsahu přenesené působnosti... - SMS ČR - Rok v obci. SMS ČR - Rok v obci [online]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-prenesene-pusobnosti/>

zastupitelstvem. Již z Ústavy také plyne, že zastupitelstvo je voleným orgánem, jeho moc je tedy odvozována od rozhodnutí (volby) občanů obce, což také objasňuje, proč je možné jej označit za nejdůležitější orgán obce. Funkční období každého zastupitelstva je čtyřleté. Zákon o obcích tak právní zakotvení zastupitelstva a jeho činnosti dále konkretizuje. Zásadní význam zde má skutečnost, že v podstatě všechny další orgány obce jsou od zastupitelstva odvozeny. Zastupitelstvo totiž například jmenuje členy rady obce, jmenuje starostu, což jsou další orgány obce, zřizuje nejrůznější výbory, ale také do jeho kompetencí patří například možnost přijímat obecně závazné vyhlášky, dohled nad hospodařením obce apod. Počet členů zastupitelstva je vždy lichý a určuje se v návaznosti na velikost obce. Vzhledem k tomu, že se jedná o volený orgán, obvykle se zde projevují politické preference voličů, byť komunální politika je leckdy postavena i na osobních sympatiích, konkrétních výsledcích a dalších charakteristikách jednotlivce a jeho práce. Nicméně politický vliv a politické preference mají rovněž podstatný význam. Pokud se týká Rady obce, jedná se o výkonný orgán obce, který však v malých obcích I. typu nebývá zřízen, zřizuje se až tehdy, pokud má obec více než 15 členů zastupitelstva. Rada obce například vydává nařízení obce, zabezpečuje její hospodaření v souladu s rozpočtem, který byl dopředu schválen, kontroluje obecní úřad při plnění úkolů, s tím se pak pojí i třeba schvalování účetní závěrky obce a další úkoly, které jsou v kompetenci rady. Dalším orgánem je pak starosta, který je volen zastupitelstvem z řad zastupitelů. Starosta jednak reprezentuje obec, ale jsou mu svěřeny mnohé další kompetence. K těm patří například plnění úkolů zaměstnavatele dle zvláštních předpisů ve vztahu k zaměstnancům obce (to znamená, že s nimi např. uzavírá pracovní poměr anebo ho ukončuje). Odpovídá také za informování občanů o činnosti obce, rozhoduje o záležitostech v samostatné působnosti, u kterých mu rozhodování bylo ze strany Rady obce svěřeno či odpovídá za to, že hospodaření obce za předcházející rok bude včas přezkoumáno. Vedle starosty se v obcích volí i minimálně jeden (ale někdy i více) místostarostů, kteří jej v době nepřítomnosti zastupují.¹²

¹² POTĚŠIL, Lukáš. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 360 a násl.

Dalším orgánem obce je pak obecní úřad, o kterém zákon o obcích říká, že ho „*tvoří starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta.*“¹³ I tento orgán má určité kompetence jak v samostatné, tak v přenesené působnosti. V samostatné působnosti především plní úkoly, které mu byly ze strany zastupitelstva anebo rady uloženy, napomáhá v činnosti výborům a komisím a rozhoduje v případech, které stanoví buď zákon o obcích anebo zvláštní zákon. Jak již bylo zmíněno, k orgánům obce pak patří rovněž výbory zastupitelstva a komise, které jsou poradním orgánem rady. Tyto orgány výbory a komise zřizují, výjimkou jsou případy, kdy je některý výbor či komise zřizován ze zákona (např. kontrolní výbor). Takových orgánů je celá řada, za zmínku stojí například finanční výbor, výbor pro výstavbu a územní plánování, ale třeba i kulturní komise, přestupková komise apod.¹⁴ Posledním orgánem, který však není upraven v zákoně o obcích, ale jeho zařazení mezi orgány obce plyne ze zákona č. 553/1991 sb., o obecní policii, je právě obecní policie.¹⁵

¹³ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © [cit. 24.01.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹⁴ POTĚŠIL, Lukáš. *Zákon o obcích: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 678.

¹⁵ BŘEŇ, Jan. *Obecní policie jako orgán obce | Moderní Obec*. Moderní Obec | Moderní Obec [online]. 2007 Copyright © [cit. 24.01.2020]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/obecnipolicie-jako-organ-obce/>

2 ŘÍZENÍ OBCE

Jednotlivé kroky v oblasti rozvoje nemohou být realizovány bez nějakého konkrétního cíle, ke kterému směřuje řízení obce. Za účelem zajištění větší míry efektivity by ani řízení nemělo být jednorázovou či namátkovou aktivitou, ale mělo by se jednat o řízení, které má strategický a trvalý charakter. Strategické řízení je pojem, který má svůj původ v managementu podniků, nicméně aplikuje se s určitými modifikacemi rovněž v případě obcí. Proto je v následujícím textu nejprve pojednáno o tom, co se rozumí strategickým řízením obecně, co lze rozumět pod pojmem strategická analýza, jaký má z hlediska řízení obce a jejího rozvoje význam, dále je zařazeno pojednání o strategickém plánování obce a jeho významu z pohledu obce a jejího rozvoje. Opomenuto přitom není ani pojednání o přínosech a limitech strategického plánování na obecní úrovni.

2.1 Strategické řízení

Strategické řízení, které bývá někdy označováno také termínem „*strategický management*“ je možné vymezit jako naplňování představ, které jsou uvedeny ve strategickém plánu. Je však třeba zmínit, že různé odborné zdroje na pojem strategické řízení nahlízejí mírně odlišně. Pohled na strategické řízení se navíc vyvíjel i v průběhu času. V samotných počátcích strategického řízení se vycházelo spíše z vojenských zásad, kdy v čele stál manažer, který také autoritativně rozhodoval, jak bude postupováno. Aktuální pohled na strategické řízení je však více komplexní, je vykonáváno ve více manažerských úrovních a preferovány jsou zájmy vlastníků. To platí v podniku, v případě obce by měly být preferovány zájmy občanů obce, od kterých se odvíjí pravomoci volených orgánů a politická reprezentace obce.¹⁶

V každém případě je stěžejním pojmem strategického řízení termín „strategie.“ Důležité proto je, jak je nahlíženo na samotný pojem strategie. I na tuto skutečnost existují různé pohledy, se kterými se lze v odborné literatuře setkat. Lze se však

¹⁶ FOTR, Jiří. *Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2012. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3985-4, s. 23-24.

přiklonit k tvrzení, že na strategii je možné nahlížet jako na určitou trajektovou dráhu, která směřuje k naplnění cílů, které byly předem stanoveny. Důležité přitom je, že strategie může být chápána také jako prosté vyjádření toho, co je záměrem obce, popř. jejích občanů. Měla by také určit a jasně vymežit dlouhodobý důvod, proč jsou určité cíle stanovovány a naplňovány. S tím se pak pojí i akční priority a otázka alokace zdrojů. Strategie je také zaměřována na udržení klíčových kompetencí, jimiž konkrétní obec (popř. jakákoliv jiná organizace) disponuje. Ze strategie plynou jasné manažerské úkoly, které mají orgány obce plnit. Lze ji vnímat rovněž jako koherentní, sjednocující a integrační způsob, popř. postup rozhodnutí. Opomenout nelze ani skutečnost, že strategie je způsobem, jehož prostřednictvím je možné selektivně investovat do vybraných hmotných anebo nehmotných zdrojů s cílem vytvořit určité schopnosti, jejichž prostřednictvím se podaří snáze dosáhnout udržitelné konkurenční výhody. Ačkoliv konkurenční výhoda není mezi obcemi tak významná jako například u podniků, určitý význam má. Tento význam spočívá například v ochotě občanů zde žít, v místech, která mají řadu konkurenčních výhod je obecně nákladnější bydlení, což ovšem vede k tomu, že zde žijí spíše movitější a vzdělanější lidé, nestahují se do těchto míst rizikové skupiny obyvatelstva, což má nespočet výhod. Stejně tak je možné konkurenční výhodu najít i ve vztahu k pořádání různých akcí, které pak mohou být přínosné pro rozpočet obce, tudíž konkurenční výhodu nelze zcela zavrhnout.¹⁷

Vedle strategie má pak svůj význam rovněž strategický plán, který bude detailněji zmíněn v následujícím textu. Bez strategického plánu, o kterém bude pojednáno níže, si tak nelze představit strategické řízení obce. Strategické řízení je přitom nutné vnímat jako velmi různorodou a rozmanitou činnost, která v sobě zahrnuje jak samotnou přípravu, implementaci, vyhodnocování stejně jako potenciální možnou úpravu akcí a činností, jejichž prostřednictvím je směřováno k dosažení cílů, a vizí formulovaných v rámci strategického plánu. Součástí strategického řízení je rovněž strategická analýza, o níž je dále pojednáno v následující podkapitole.

¹⁷ MALLYA, Thaddeus. *Základy strategického řízení a rozhodování*. Praha: Grada, 2007. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-1911-5, s. 17.

V souvislosti se strategickým řízením obce je třeba zmínit, že ačkoliv v této práci je důraz kladen zejména na strategické řízení v oblasti rozvoje, na strategické řízení obce lze nahlížet i ze zcela odlišného úhlu pohledu, a. to jako na strategické řízení, které sestává jednak z řízení obecního úřadu, které se dále člení jednak na řízení samotných procesů na obecním úřadě, dále se jedná o řízení zaměstnanců (úředník), ale také o řízení finanční stejně jako řízení úřadu ve vztahu k občanům jako zákazníkům. Vzhledem k tomu, že strategické řízení na úrovni obci má celou řadu složek a aspektů, je žádoucí, aby byla v obci vytvořena jednotná metodika, která bude strategickému řízení obce nápomocná.¹⁸

Závěrem je možné zmínit, že podstata strategického řízení v obci spočívá ve skutečnosti, že *„strategické řízení vyžaduje po každém, kdo se na něm podílí (tedy po starostovi či jinému politikovi, po vedoucích pracovnících a ostatních zaměstnancích, po ředitelích obecních organizací a společnostech, po zástupcích ziskového a neziskového sektoru, po zástupcích dalších institucí, médií, veřejnosti apod.), aby tomuto procesu porozuměl. Pro schopné starosty a vedoucí pracovníky je porozumění strategickému řízení naprostou nezbytností. Je radost pracovat s lidmi, kteří svůj jednoduchý model řízení mají v hlavě, dokážou jej každodenně prosazovat a současně sdílet s ostatními. Této schopnosti se v odborné literatuře říká strategický přístup.“*¹⁹

2.2 Strategická analýza

Prvním krokem, který je v rámci strategického řízení obce potřeba učinit, je strategická analýza, která je zaměřena na aktuální situaci obce. Prostřednictvím strategické analýzy totiž dochází jednak ke zmapování aktuálního stavu, ve kterém se obec nachází, ale identifikovány jsou rovněž faktory, které se na tom, v jakém stavu se obec nachází, podílely. Pokud se jedná o strategickou analýzu obce, do určité míry se liší od strategické analýzy jiné organizace, nicméně základy jsou totožné. Obvykle

¹⁸ PAVLÍK, Marek. *Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti*. Praha: Grada, 2014. Manažer. ISBN 978-80-247-5256-3, s. 28.

¹⁹ PŮČEK, Milan a David KOPPITZ. *Strategické plánování a řízení pro města, obce a regiony*. Praha: Národní síť Zdravých měst ČR, 2012. ISBN 978-80-260-2788-1, s. 10.

se tak v rámci strategické analýzy obce zpracovává jednak profil obce, který by měl vypovídat jak o ekonomické stránce fungování obce, jejích hospodářských výsledcích, kdy je nutné zaměřit se jednak na postavení dané obce v rámci lokální (regionální) ekonomiky, ale také na objektivní posouzení ekonomických charakteristik dané obce. Stejně tak je ovšem nutné věnovat pozornost rovněž demografickým aspektům obce, které jsou součástí jejího profilu, důležité je pojednat o situaci na trhu práce v obci stejně jako o otázkách spojených s bydlením v obci. Pro komplexní profil obce má dále význam rovněž analýza její infrastruktury, ale také třeba životního prostředí, které má rovněž zásadní význam jak pro obyvatelstvo, tak pro obec a její rozvoj (např. z hlediska cestovního ruchu, nových obyvatel apod.). Svůj význam má také struktura ekonomiky v obci stejně jako pojednání o podnikatelských subjektech, které v obci působí, neboť právě takové subjekty mají na rozvoj obce zásadní dopad. Výstupem profilu, který je takto zpracován, by měla být především identifikace lokálních specifik dané obce, ze kterých lze dále vycházet při vlastním strategickém plánování, je třeba je při něm zohlednit, usilovat o jejich vyvážení (např. pokud je specifikum spíše negativním rysem, je žádoucí se ho snažit eliminovat, popř. alespoň omezit na minimum). Naopak specifika, která lze vnímat spíše jako pozitiva či přínos pro obec, je pak žádoucí podpořit, rozvíjet, a především o nich adekvátně informovat širokou veřejnost. Mnohdy totiž mohou působit jako významná atraktivita, nicméně je potřeba, aby se o nich lidé dozvěděli. Specifika je přitom vždy nutné porovnávat s trendy širšího regionu, popř. s trendy v celé zemi, aby bylo možné identifikovat, co obci přinášejí, popř. naopak čím ji ohrožují. Vzhledem k tomu, že v každé obci působí celá řada subjektů (veřejná správa a instituce, podnikatelské subjekty, občané, občanská iniciativa, neziskový sektor apod.) je potřeba se v rámci strategické analýzy věnovat rovněž vztahům mezi jednotlivými subjekty, které zde působí a vzájemně se do určité míry ovlivňují. Důležité je, že strategická analýza by se vždy měla zaměřit jak na makrookolí obce, tak na mikrookolí, ale také na její vnitřní prostředí, neboť jen tak lze získat komplexní data, a především posoudit jejich vzájemné vlivy, které jsou rovněž významné.²⁰

²⁰ SRPOVÁ, Jitka a Václav ŘEHOŘ. *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti*

Jak je tedy zřejmé, v prvním kroku se získává nespočet různých dat vztahujících se k nejrůznějším aspektům obce a regionálního rozvoje. Druhý a rovněž významný krok pak spočívá v nejrůznějších formách vyhodnocení těchto dat. Zde je pak nutné si zvolit vhodnou analytickou metodu (obvykle se kombinuje několik různých metod, které vypovídají o různých skutečnostech) a jejich prostřednictvím pak získaná data adekvátně zhodnotit. Velmi oblíbenou metodou, která se využívá, je SWOT analýza, jejímž prostřednictvím je možné identifikovat jak silné, tak slabé stránky obce stejně jako příležitosti, které může obec využít a rovněž rizika. SWOT analýza navíc odlišuje interní a externí faktory, čímž je dohromady se skutečností, že bývá standardně zobrazována za pomoci tzv. SWOT matice velice přehledná a snadno srozumitelná. Významným přínosem, který má SWOT analýza pro strategické plánování, je pak skutečnost, že napomáhá ke koncepčnosti, dlouhodobosti plánů a zároveň podporuje zvýšení adaptability na nejrůznější změny, ke kterým zejména v hospodářském prostředí velmi často a intenzivně dochází. SWOT analýza je také analytickou metodou, která velmi napomáhá ke zlepšení komunikace mezi jednotlivými strukturami (tedy mezi státem, krajem a obcí), což je další faktor podporující regionální rozvoj.²¹

SWOT analýza je velmi oblíbenou a jednoduchou metodou, která má řadu přínosů, nicméně je třeba pracovat se skutečností, že nepokrývá celé spektrum charakteristik, jimž je potřeba věnovat pozornost. Typicky se proto SWOT analýza doplňuje i dalšími metodami, ke kterým patří například PESTLE analýza. V tomto případě se jedná o analytickou metodu, jejímž prostřednictvím jsou zkoumány a analyzovány faktory vyskytující se v makrookolí. Jedná se o faktory politické, ekonomické, sociální, kulturní, technologické a také o faktory legislativní. Všechny tyto faktory mají zásadní vliv na rozvoj obce, neboť mu mohou významným způsobem prospívat, podporovat ho, ale také ho brzdit, podle toho, jaké charakteristiky tyto faktory mají. Politické a legislativní faktory se vyznačují tím, že vytvářejí systém, ve kterém pak obec reálně uskutečňuje svoji činnost, a to včetně rozvoje. Nelze opomenout fakt, že

českých podnikatelů. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3339-5, s. 131.

²¹ PAVLÍK, Marek. *Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti*. Praha: Grada, 2014. Manažer. ISBN 978-80-247-5256-3, s. 27.

obec je řízena politickou reprezentací, čímž se zde významnou mírou prosazují politické faktory, činnost obce je také regulována nespočtem různých legislativních předpisů, čímž je obec ve svém rozvoji i dalších aktivitách významným způsobem usměrňována legislativou, kterou musí dodržovat, resp. pokud ji nedodržuje, hrozí řada sankcí jak pro obec, tak pro její reprezentanty. Vliv má přitom i celkový politický vývoj v zemi, který obvykle ovlivňuje i komunální a lokální politiku. Další skupinu pak tvoří ekonomické faktory, pro které je typické, že mají svůj původ v celkové ekonomické situaci státu, která se pak do značné míry podílí i na ekonomické situaci obcí. Vliv na možnost rozvoje obce má pochopitelně také hospodářská politika státu. Důležité jsou především makroekonomické faktory, ke kterým patří tempo růstu národní ekonomiky, dále pak také fáze hospodářského cyklu, míra nezaměstnanosti stejně jako třeba inflace, daňové podmínky, nejrůznější poplatky, které se hradí do rozpočtu obce a další skutečnosti. Další kategorii pak společně tvoří faktory sociálního a kulturního rázu. Pro ty je typické, že jsou do značné míry dány společností, situací ve společnosti, její strukturou stejně jako sociální skladbou obyvatelstva obce, opomenout však nelze ani kulturní a společenské zvyky či tradice, které se sice v rámci České republiky neliší příliš intenzivně, nicméně v některých obcích se lze setkat s tradicemi a zvyklostmi, které jinde běžné nejsou, tudíž je zcela jistě žádoucí i těmto aspektům věnovat dostatečnou pozornost. Poslední kategorii faktorů, které se v rámci PESTLE analýzy zkoumají, tvoří faktory technické a technologické. Pro ty je typické, že představují inovační potenciál obce, sledováno je rovněž tempo, ve kterém dochází k technologickým změnám. PESTLE analýza tak v mnoha oblastech poskytuje poměrně podrobnou informaci o tom, jak si obec stojí. Přesto je však žádoucí věnovat pozornost i dalším analytickým metodám. Za zmínku pak stojí například Porterův model pěti sil, který sleduje především konkurenceschopnost obce, která jak již bylo výše uvedeno, má svůj význam.²²

Porterův model pěti sil se zaměřuje na pět různých konkurenčních sil, které ovlivňují různé subjekty a vztahy s nimi. Jedná se o významnou složku analýzy mikrookolí

²² SRPOVÁ, Jitka a Václav ŘEHOŘ. *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3339-5, s. 131.

obce. Jedná se o model, který velmi usnadňuje pochopení sil, které v prostředí působí a mají vliv na postavení obce v rámci konkurenčních sil. Pokud se obec snaží dosahovat úspěchu a dalšího rozvoje, je nezbytné těmto silám porozumět. Celkem pět sil, které jsou předmětem analýz, je následujících: první síla se zaměřuje na rivalitu mezi obcemi, které si do určité míry konkurují. Zde je třeba zmínit, že tato rivalita se bude projevovat jen dílčím způsobem, není pro obce příliš typická. Může se projevovat například v oblasti cestovního ruchu a jeho nabídky, může se projevovat v tom, že se obce profilují jako vhodné a příjemné místo k bydlení, nicméně nelze zde očekávat klasickou rivalitu, se kterou se setkávají například podniky. Všechny obce však v těch aspektech, ve kterých se rivalita projevuje, směřují k získání určité konkurenční výhody, ze které chtějí profitovat. Druhou silou v této oblasti je hrozba substitutů. Ta je rovněž do značné míry omezená, nicméně některé služby mohou například komerční subjekty poskytnout stejně dobře jako obec, někdy je například bydlení za hranicí větší obce výhodnější po ekonomické stránce, než bydlení přímo v obci apod. Dále je nutné brát v úvahu rovněž vliv odběratelů, tedy zejména občanů, kteří jsou zákazníci obce. Pokud ti jsou spokojeni, obec nemá takovou tendenci se dále rozvíjet, naopak pokud jsou zákazníci nespokojeni, svoji nespokojenost prezentují, obec je motivována ke zlepšení určitých skutečností či postupů. Dále nelze opomenout ani vliv dodavatelů. Každá obec má řadu externích dodavatelů, kteří jí dodávají služby či produkty. Na rozdíl od komerčního sektoru jsou dodávky obvykle realizovány v rámci veřejných zakázek a jsou pod významnou kontrolou veřejnosti i státu, nicméně navzdory této skutečnosti se lze setkat s tím, že se ve veřejných zakázkách a dodávkách na jejich základě realizovaných mnohdy poměrně zásadním způsobem chybují, vznikají nedostatky, které jsou následně sankcionovány. Navíc nezávisle na tom, zda byla konkrétní činnost realizována přímo obcí či subdodavatelem, občané se oprávněně obrací přímo na obec, pokud něco nebylo realizováno zcela správně, což má pak na postoj občanů k dané obci poměrně zásadní vliv stejně jako na celkové hodnocení výsledků obce (např. problémy s veřejnými zakázkami bývají mnohdy i medializovány, což má další negativní dopad na obec). Poslední silou, která na konkurenční postavení obce působí, jsou nové konkurenční možnosti. Ty jsou u obcí velmi omezené, neboť například vznik nových obcí není příliš obvyklým jevem, nicméně na druhou stranu

tato možnost zde je, navíc zejména na okraji větších obcí se často původně malé obce rozvíjejí, nabízejí zcela nové alternativy, rozrůstají se, což vede k tomu, že nabízejí možnosti, které zde dříve fakticky nebyly. Nejsou však zcela novou konkurencí, ale z některých ohledů je možné říci, že zatímco dříve se o konkurenci fakticky nejednalo, v určitém momentu se o ni začíná právě v návaznosti na určitou míru rozvoje reálně jednat.²³

V každém případě je to právě strategická analýza, která obci poskytne nespočet poznatků a východisek pro vlastní strategické plánování, které je pro možný rozvoj obce klíčové. Právě strategickému plánování, které je na základě výsledků analýzy obvykle realizováno, je pak věnována další podkapitola této práce.

2.3 Strategické plánování obce

V rámci strategického plánování obce je třeba zmínit, že již v 80. letech 20. století začaly být původně v USA přebírány do plánování v oblasti veřejné správy přejímány principy ze soukromého sektoru. Opět se zde tedy v určité pozměněné verzi aplikují zásady, se kterými se jinak lze setkat v podnicích a organizacích, je však třeba brát v potaz specifika obcí, legislativu, která v případě veřejného sektoru některé otázky striktně reguluje apod. Ještě v 80. letech 20. století se tento trend začal šířit i do Evropy, kdy se tento trend prosadil zejména ve Velké Británii, v ostatních státech jej pak lze identifikovat od 90. let 20. století, čímž je dnes i v českém prostředí běžné, že se ve veřejném sektoru uplatňují mnohé myšlenky z podnikatelského sektoru.²⁴ Strategické plánování přitom v žádném případě „*není chápáno jako kreativní, ale spíše technická nebo technokratická činnost. Soustřeďuje se na tvorbu plánů, nikoliv na plánování jako nekončící proces.*“²⁵

²³ SRPOVÁ, Jitka a Václav ŘEHOŘ. *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3339-5, s. 131 – 132.

²⁴ PERLÍN, Radim. *Strategický plán mikroregionu*. Kolinec: AgAkcent, 2002. ISBN 80-903093-0-5, s. 7.

²⁵ JEŽEK, Jiří. Strategické plánování obcí a měst v České republice – quo vadis? *Urbanismus a územní rozvoj*. 2017, (5). ISSN 1212-0855, s. 31.

Na samotném počátku strategického plánování se v návaznosti na zjištěné poznatky strategické analýzy určuje strategický záměr obce. Na strategický záměr pak navazuje formulace konkrétních strategických cílů obce. V návaznosti na něj bývá obvykle zpracována strategie, pro kterou je typické, že se zpracovává na tři až pět let dopředu, lze se však setkat i s obcemi, které mají strategii zpracovanou dokonce na období deseti let. V rámci strategie jsou pak formulována různá rozhodnutí, jejichž prostřednictvím by mělo dojít k naplnění strategických cílů a záměrů, ze kterých se následně vybírá nejvhodnější varianta. Teprve na jejím základě dochází k vlastnímu strategickému plánování. Právě v průběhu procesu strategického plánování standardně vzniká představa, čímž by se obec měla do budoucna zabývat, jaké problémy by měla řešit, jaké potřeby občanů by měly být prioritně uspokojovány apod. V rámci procesu strategického plánování se jednak vytváří a formuluje určitá vize, které by měla obec dosáhnout, dále se stanoví jednotlivé kroky, jejichž prostřednictvím by mělo dojít k naplnění strategických cílů, které si obec stanovila. V procesu strategického plánování je také třeba vyjít z analýz, které byly zmíněny v předcházející podkapitole. Je totiž například nezbytné sladit silné a slabé stránky, které se podařilo zjistit se strategickým plánem, orientovat se na využití příležitostí, které byly identifikovány, a naopak na eliminaci hrozeb. Od strategického plánování by se v optimálním případě měly odvíjet veškeré další aktivity, které daná obec vyvíjí. Pokud tomu tak není, je velmi pravděpodobné, že jsou některé aktivity realizovány zbytečně a potenciál obce není optimálně využit, což je v rozporu s možností efektivního rozvoje dané obce. V rámci strategického plánování je také nutné vytvořit jednak informační, dále pak také plánovací a kontrolní systém. Právě tyto systémy by totiž měly obci včas poskytnout informaci o tom, že došlo k určitým změnám v prostředí, na které je potřeba adekvátním způsobem zareagovat.²⁶

Strategické plánování je po organizační a personální stránce velmi náročnou aktivitou, na které se musí podílet vícero subjektů. Je předně vždy potřeba vycházet ze skutečnosti, že zdrojem moci v obci jsou vždy občané, kteří si volí své zastupitele a politické reprezentanty. Po praktické stránce je pak nutné podotknout, že „*tvorby*

²⁶ HRABALOVÁ, Simona. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2004. ISBN 80-210-3356-8, s. 17.

strategických plánů se dnes účastní velké množství aktérů. Participativní plánování, kdy jsou do tvorby strategických plánů zapojováni nejenom politici a úředníci, ale také zástupci občanského a podnikatelského sektoru, se stalo i u nás běžnou praxí. Struktura aktérů je velmi pestrá, čím větší obec nebo město, tím zpravidla větší počet a rozmanitost aktérů podílejících se na tvorbě strategických plánů. S ohledem na míru, resp. kvalitu participace v praxi převazují pasivní formy jako informování, připomínkování a konzultace. S nejvyšší formou participace – spolurozhodováním – kdy je tvorbou strategického plánu pověřena organizace, sdružující jak zástupce z oblasti politiky a veřejné správy, tak ekonomiky a občanské společnosti, která není součástí veřejné správy, se prakticky nesetkáváme. Významně se tento přístup uplatňuje pouze při tvorbě strategií komunitně vedeného místního rozvoje místních akčních skupin. Obecným problémem je, že se s veřejností po schválení plánů většinou nepracuje. Např. průzkumy veřejného mínění se nedělají průběžně, málo se využívají při rozhodování, pracovní skupiny se po schválení strategických plánů rozpadají atd.“²⁷

Výstupem strategického plánování v obci je obvykle strategický plán obce, který v návaznosti na své zaměření může být nazýván různým způsobem. Pokud se týká oblasti rozvoje, je typické, že se lze setkat se strategickým plánem rozvoje obce. Konkrétně v případě města Šumperk je v současné době aktuální „*strategický plán rozvoje města Šumperka 2019-2021*.“ Tento strategický plán je možné označit za dokument formulující vize a strategické cíle v oblasti rozvoje obce v delším časovém horizontu. Hlavním úkolem strategického plánu rozvoje obce je především vymezení společných zájmů obce, jejích obyvatel a rovněž podnikatelských subjektů, které v dané obci působí. Dále je cílem strategického plánu rozvoje rovněž jasné zformulovat předpoklady, které jsou nezbytné pro naplnění stanovených cílů strategie. S tím se pojí i zajištění adekvátních zdrojů, jejichž prostřednictvím je možné cíle naplnit. Důležité je také věnovat pozornost optimalizaci podmínek jak pro život, tak i pro podnikání v konkrétní obci. Nelze opomenout ani skutečnost, že strategický plán rozvoje má zásadní význam z hlediska koordinování vynakládání

²⁷ JEŽEK, Jiří. Strategické plánování obcí a měst v České republice – quo vadis? *Urbanismus a územní rozvoj*. 2017, (5). ISSN 1212-0855, s. 32.

veřejných prostředků v obci. Význam má takový dokument i z hlediska posilování určité míry sounáležitosti v obci, vymezení dlouhodobých záměrů politiky v obci, podporuje rovněž určitou odpovědnost za další rozvoj a vývoj obce.²⁸ Strategický plán rozvoje je tedy významným dokumentem, který plní celou řadu úkolů a zcela jistě je i určitým jednotícím prvkem. Je proto potřeba mu věnovat adekvátní pozornost.

2.4 Význam strategického řízení obce

O významu strategického plánu již bylo pojednáno v předcházející podkapitole, závěrem kapitoly o řízení obce je však žádoucí stručně zmínit otázku, proč věnovat pozornost strategickému plánování obecně a vždy volit raději variantu strategického plánování než nějakého nekoncepčního postupu. Ačkoliv se situace může jevit tak, že zejména na malých obcích, kde jsou jednotlivé úkoly v rukou poměrně malého počtu osob, není možné i bez strategického řízení a plánování příliš mnoho pokazit, realita je často odlišná již proto, že není neobvyklé, že politická reprezentace se mění a zejména u dlouhodobějších aktivit (např. nějaká forma výstavby, podpory určitých činností v obci na delší dobu) se tak může změnit i postoj k těmto aktivitám, což při nekoncepčním přístupu může vést k nedořešení či nedotažení věci, zatímco při strategickém přístupu je toto riziko méně významné (byť není zcela eliminováno). Vedle nejrůznějších strategických dokumentů, které má obec formulovány a svých strategických cílů a záměrů je přitom nezbytné, aby se obec řídila rovněž platnou a účinnou legislativou. V případě obcí se jedná primárně o zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Zákon stanoví určité limity a zásady, v souladu, s nimiž by obec měla postupovat. Ve vztahu k rozvoji se jedná například o povinnost obce „*pečovat o všestranný rozvoj svého území.*“²⁹ Je tedy zřejmé, že strategické plánování napomáhá k plnění ze zákona plynoucích povinností. Je však již na obci, jakým způsobem bude tyto povinnosti naplňovat a jaké konkrétní cíle si v této oblasti stanoví.

²⁸ HRABÁNKOVÁ, Magdalena. *Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu: vědecká monografie*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2011. ISBN 978-80-7204-752-9, s. 45.

²⁹ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © [cit. 24.01.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Strategické řízení obce má však i další přínosy, které nelze opomíjet. Prostřednictvím strategických analýz, které jsou jeho součástí, se především daří identifikovat mnohé problémy, se kterými se obec potýká, což dále dává prostor pro jejich adekvátní řešení. Opomenout nelze ani skutečnost, že strategický postup při řízení obce vede k určitému sjednocení postupu, cílů, čímž dochází k větší míře efektivity ve výsledcích stejně jako k úsporám v oblasti finanční, neboť prostředky stejně jako úsilí jsou vynakládány systematicky na to, co je v souladu se strategií a strategickými cíli, čímž se obvykle obec vyvaruje zbytečných výdajů, které často nevedou k naplnění toho, co je skutečně potřeba. Zásadní význam má rovněž skutečnost, že jednotlivé aktivity, které je v rámci obce potřeba realizovat, jsou rozplánovány a realizovány postupně a systematicky tak, aby na sebe co nejlépe navazovaly. S tím se pak pojí možnost určit a identifikovat subjekty, které se na jednotlivých aktivitách podílejí a stanovit období, kdy se jim tyto subjekty budou věnovat. Zásadní význam má rovněž otázka alokace finančních prostředků a identifikace případné potřeby dalšího financování, které lze při strategickém řízení obce lépe řešit. Pokud má obec například dostatečně dopředu informaci o tom, že bude potřebovat určité finanční prostředky, je možné připravit vhodný projekt pro dotace a získat financování z dotací. Pokud by však obec takové informace neměla a rozhodovala se na poslední chvíli, leckdy nebude prostor ani pro přípravu projektu ani žádosti, navíc nemusí být vypsaná relevantní dotační výzva. S tím se pak pojí možnost lépe rozvrhnout financování z různých zdrojů, které mohou rozvoj obce zásadním způsobem podpořit. Velký význam má i jasná predikce rozvoje obce, která může mít vliv na to, jaké subjekty se v dané obci rozhodnou působit a jaké naopak v obci programově nebudou chtít působit. I tento fakt má svůj význam, neboť zde nedochází k tolika různým střetům mezi různými subjekty s odlišnými cíli a orientací.³⁰ V každém případě je třeba zmínit skutečnost, že z odborné literatury obecně plyne skutečnost, že je žádoucí při řízení obce postupovat strategicky. V návaznosti na výše uvedené argumenty je možné se s těmito doporučeními jednoznačně ztotožnit.

³⁰ HOLEČEK, Jan. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Brno: GaREP, 2009. ISBN 978-80-904308-2-2, s. 27.

3 ROZVOJ OBCE

Třetí kapitola je věnována samotné problematice rozvoje obce. Je jednoznačně nežádoucí, aby obec stagnovala v aktuálním stavu. I obce, které jsou v mnoha ohledech na vysoké úrovni by se měly dále rozvíjet, protože jinak je může snadno předstihnout jiná obec, která na svém rozvoji intenzivně pracuje. V případě obcí, kde je řada problémů k řešení a stav není zdaleka optimální, je nutnost dále se rozvíjet zcela neoddiskutovatelná.

Třetí kapitola zaměřená na rozvoj obcec, proto představuje nejprve stručné vymezení pojmu rozvoj obce, dále je pojednáno o dvou různých přístupech k rozvoji obce a konečně jsou uvedeny nejvýznamnější faktory rozvoje obce. Zmíněna je pak rovněž otázka udržitelnosti rozvoje obce.

3.1 Pojem rozvoj obce a přístupy k rozvoji obce

Pod pojmem rozvoj obce si každý člověk, ale i každý odborník na problematiku se specializující může představit něco trochu jiného. Obecně je však možné říci, že rozvojem se vždy rozumí určitý vývoj (pohyb) směrem od jednoho bodu k jinému bodu, přičemž obvykle se jedná o vývoj směrem „*dopředu*“, který je možné hodnotit spíše pozitivně. S rozvojem je tedy spojená určitá pozitivní změna a dynamika. Rozvoj obce je přitom velmi komplexním fenoménem, nelze na něj tudíž nahlížet jen z jednoho úhlu pohledu. Důsledkem rozvoje obce je například vyšší kvalita života obyvatel, vyšší míra bezpečnosti, větší vymoženosti v obci, více finančních prostředků v rozpočtu obce, větší spokojenost občanů, více podnikatelských subjektů v obci apod. právě skutečnost, že je rozvoj obce velmi komplexním fenoménem zahrnujícím celou řadu oblastí a faktorů je také důvodem, proč je vhodné jej realizovat v souladu s určitou dopředu formulovanou strategií.³¹

Jiná definice rozvoje obce pak hovoří jednak o rozvoji intenzivním a jednak o rozvoji extenzivním. Za intenzivní rozvoj označuje kvalitativní změny k lepšímu v určité

³¹ BERNARD, Josef. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-069-8, s. 20.

obci, za extenzivní rozvoj pak pro změnu označuje kvantitativní změny v oblasti. I tato definice však vychází z předpokladu, že se jedná o určité pozitivní změny, resp. určitý proces zlepšování stávajícího stavu.³²

Stejně jako je možné rozvoj obce definovat vícero různými způsoby, lze k rozvoji zaujmout i odlišné přístupy. V zásadě se v odborné literatuře odlišují dva přístupy, a to přístup praktický a přístup akademický. Pokud se týká praktického přístupu, jedná se o takový přístup, který využívá potenciálu, jímž konkrétní území disponuje. S praktickým přístupem je rovněž spojeno využití prostorové optimalizace sociálních i ekonomických aktivit v obci stejně jako přírodních zdrojů, které jsou v regionu k dispozici. V důsledku takového přístupu lze pak hovořit o větší míře konkurenceschopnosti soukromé sféry, ale také o růstu životní úrovně obyvatelstva regionu stejně jako o zlepšení životního prostředí. Praktický přístup je založen na hodnocení stavu regionu, které je založeno na některých anebo všech následujících faktorech: míře nezaměstnanosti, průměrné mzdě, průměru HDP na obyvatele v regionu, kvalitě infrastruktury, úrovni vzdělanosti stejně jako stavu životního prostředí. Oproti tomu akademický přístup nahlíží na regionální rozvoj primárně jako na aplikaci některých dalších nauk, k nimž se řadí především ekonomie, sociologie stejně jako geografie. Jedná se o přístup, který je založen primárně na hledání příčin určitých stavů, ke kterým patří například nerovnoměrné rozmístění ekonomické aktivity či osídlení v regionu. Typické přitom je, že akademický přístup k rozvoji obce identifikuje poznatky a vytváří určitý teoretický základ, který je následně využíván praktickým přístupem.³³ Nelze tedy tvrdit, že by jeden přístup byl lepší či užitečnější než ten druhý. Optimálních výsledků lze dosáhnout za pomoci využití kombinace obou zmíněných přístupů k regionálnímu rozvoji.

³² GALVASOVÁ, Iva. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno: Georgetown, 2007. ISBN 978-80-86251-20-2, s. 83.

³³ WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0, s. 11-13.

3.2 Faktory rozvoje obce

Rozvoj obce je v každém případě ovlivněn celou řadou různých faktorů, přičemž v každé obci se jednotlivé faktory projevují různě intenzivně a mají s ohledem na místní charakteristiky různý význam a vliv na vlastní rozvoj. Vzhledem k tomu, že faktorů rozvoje obce je významné množství, je vhodné je určitým způsobem kategorizovat na vnitřní a vnější faktory. Mezi vnitřní faktory se řadí například fyzické (například klima, ale třeba i životní prostředí), přírodní (zejména přírodní zdroje, jimiž daná obec disponuje) či geografické charakteristiky konkrétní obce. Stejně tak mezi vnitřní faktory, které mají vliv na rozvoj obce patří také demografické charakteristiky (tj. obyvatelstvo obce, jeho věková či národnostní, etnická či vzdělanostní struktura, pohlaví obyvatel, počet obyvatel, jeho vývoj v určitém časovém období apod.), ekonomická situace v obci, s ní se obvykle velmi úzce pojí trh práce v dané obci (tedy především otázka míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti, dostupnost pracovních míst, ale například i sektor ekonomiky, ve kterém většina obyvatel pracuje, zda je v daném místě práce anebo je nutné za zaměstnáním dojíždět apod.). Neméně významná je také skutečnost, zdali je existující infrastruktura a to jak technická, dopravní, tak občanská. Řadí se sem rovněž cestovní ruch, který do značné míry podporuje jak zaměstnanost, tak ekonomiku, pokud je místo zajímavé z hlediska cestovního ruchu, pokud není, má to obvykle spíše negativní dopady. Lze přitom říci, že právě vnitřní zdroje jsou mnohdy důležité pro další strategické plánování rozvoje obce.³⁴

Mnohé faktory se vzájemně prolínají, jak ostatně již bylo do určité míry naznačeno. Stejně jako cestovní ruch i třeba infrastruktura podporuje zaměstnanost a s tím i ekonomiku. Rovněž demografické charakteristiky či nejrůznější přírodní a další zdroje mohou mít vliv třeba na podnikatelské prostředí. Jednotlivé faktory navíc do určité míry definují, jakým směrem by se měl další rozvoj obce ubírat. Je totiž vždy vhodnější stavět na základech, které v regionu jsou, pouze je do určité míry podpořit

³⁴ JANEČKOVÁ, Ludmila a Miroslava VAŠTÍKOVÁ. *Marketing měst a obcí*. Praha: Grada, 1999. Města a obce. ISBN 80-7169-750-8, s. 128-129.

a pomoci jim, než budovat na něčem, co v regionu zcela absentuje a proto je nutné, nejprve vybudovat samotné základy.

Vedle toho mají zásadní význam rovněž vnější faktory, které obec nemá zdaleka tak velkou možnost ovlivnit jako faktory vnitřní. K vnějším faktorům, které je třeba při regionálním rozvoji brát v potaz patří jednak mezinárodní vlivy, kde se prosazuje zejména snaha o udržitelný rozvoj a rovněž tendence k utvoření větších regionů, které působí navenek jednotně. Dále se zde projevuje například utváření zcela nových úrovní samosprávných celků. Opomíjet dále nelze ani tendence k využívání nových energetických zdrojů (zejména těch obnovitelných) stejně jako narůstající význam služeb a cestovního ruchu na úkor jiných sektorů ekonomiky (zejména průmyslu a zemědělství). Dále se často projevuje související klesající velikost jednotlivých podniků, naopak se rozvíjejí malé a mikropodniky. Opomíjet nelze ani propojení v rámci silniční a železniční sítě, zrychlování železniční dopravy či související narůstající míru mobility firem. Zásadní vliv mají mnohdy také vstupy zahraničního kapitálu anebo narůstající význam kvality, ale i marketingu. Vliv má také narůstající význam kontaktů mezi podnikatelským a veřejným sektorem, opomíjet nelze ani dopady nejrůznějších podpůrných programů, které se na oblast rozvoje zaměřují.³⁵

3.3 Udržitelný rozvoj obce

Vzhledem k tomu, že i rozvoj může mít celou řadu negativních dopadů na obec, je v posledních desetiletích kladen důraz na to, aby byl rozvoj, jímž obec prochází udržitelný. Za udržitelný se obecně považuje takový rozvoj, který umožní zajištění potřeby aktuálních generací, nicméně nečiní tak na úkor potřeb generací budoucích stejně jako nepovede k omezení možnosti zajištění potřeb například u jiných národů. Jinak řečeno je možné na něj nahlížet jako na zlepšování životní úrovně a blahobytu, které však není realizováno na úkor ekosystémů, ale v jejich mezích a možnostech. Zároveň je požadováno, aby byly zachovány přírodní hodnoty a biologická rozmanitost jak pro současné, tak i pro budoucí generace. Lze tedy říci, že udržitelný

³⁵ JANEČKOVÁ, Lidmila a Miroslava VAŠTÍKOVÁ. *Marketing měst a obcí*. Praha: Grada, 1999. Města a obce. ISBN 80-7169-750-8, s. 128-129.

rozvoj se vyznačuje jednak časovým hlediskem, které je koncipováno takovým způsobem, že vyjadřuje odpovědnost a solidaritu mezi jednotlivými generacemi v rámci jednoho (tedy lidského) společenství navzájem, ale je zde rovněž prostorové hledisko, které se vyznačuje tím, že vyjadřuje zodpovědnost a vzájemnou solidaritu mezi jednotlivými společenstvími, která spolu navzájem sdílejí prostor na planetě Zemi, ale i na jejích jednotlivých kontinentech a v rámci jednotlivých regionů (třeba i v jednom státě). Udržitelný rozvoj přitom není jen nějakým principem, ale v mnoha ohledech je zcela přesně regulován právním řádem. Relevantním právním předpisem je zde především zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, jehož prostřednictvím je koncipována určitá rovnováha mezi udržitelným rozvojem, ekonomickou výnosností rozvoje a sociálními potřebami v obci.³⁶

³⁶ MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7, s. 12 – 13.

4 ŠUMPERK A JEHO ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY

Před samotným pojednáním o politických aspektech řízení města Šumperk je zcela jistě žádoucí město alespoň stručně představit z více různých hledisek, aby bylo možné si utvořit komplexní představu o tom, o jakou obec se jedná, co je pro ni typické a co je jejím specifickým rysem.

Šumperk je především městem, které se nachází v Olomouckém kraji, tedy na Moravě, a to asi 46 kilometrů od města Olomouc. Šumperk je okresním městem, okres Šumperk pak sousedí jednak s okresem Olomouc, ale také s okresem Jeseník, Bruntál anebo Svitavy či Ústní nad Orlicí. Vzhledem k tomu, že se okres Šumperk nachází na severním okraji Olomouckého kraje, je na severu vymezen státní hranicí s Polskem. Město Šumperk navíc leží na řece Desně.³⁷

Z hlediska podnebí je třeba zmínit, že se jedná o město, které se nachází nedaleko Jeseníků, což vede k tomu, že se zde projevuje vliv hor, horského vzduchu a je zde chladněji než v jiných částech republiky. Samotné město Šumperk se také vyznačuje nespočtem různých pamětihodností a atraktivit. Za zmínku v této souvislosti stojí „*např. renesanční zámek, Kostel sv. Jana Křtitele, bývalý dominikánský klášter s klášterním kostelem Zvěstování Panny Marie, starokatolický kostel sv. Jana Evangelisty a další. Na území města se dochovaly zbytky opevnění. Za zhlédnutí stojí Morový sloup, sousoší Nejsvětější Trojice v Jiráskových sadech, a mnoho měšťanských domů, soch, sousoší a náhrobků.*“³⁸

³⁷ ČSÚ. Charakteristika okresu Šumperk. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17843188/okres_Sumperk.pdf/5bcf66b0-f0e9-4e9e-bde0-c04bb737f6fe?version=1.1

³⁸ ČSÚ. Charakteristika okresu Šumperk. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17843188/okres_Sumperk.pdf/5bcf66b0-f0e9-4e9e-bde0-c04bb737f6fe?version=1.1

Je nutné zmínit, že se jedná o město, které prošlo velkým vývojem, první zmínky o něm se datují již do roku 1281. V prvopočátcích své existence bylo město úzce spojeno s těžbou kovů, což byl důvod, proč se město velmi rychle rozvíjelo. Na druhou stranu na něm negativní dopady zanechala jednak třicetiletá válka, ale také požár, který Šumperk postihl v roce 1669, kdy shořelo téměř celé vnitřní město. V 18. století se však město opět začalo rozvíjet, neboť se zde velmi rychle rozvíjel průmysl, a to primárně lnářský a textilní. Následně ve městě začaly vznikat rovněž cihelny, slévárny anebo třeba pivovar, což dále podněcovalo jeho rozvoj. Ještě na počátku 20. století bylo možné v Šumperku najít vysokou koncentraci průmyslových podniků, v souvislosti s nimi se zde však začaly rozvíjet například také peněžní ústavy stejně jako třeba školy. Hospodářský rozvoj byl však zastaven v důsledku 2. světové války a německé okupace v roce 1938. Je nutné zmínit, že po válce se pak většina českých obyvatel do města vrátila, došlo k odsunu německého obyvatelstva. Přesto se však jednalo o období, které se na vývoji města zásadním způsobem podepsalo a město přišlo o většinu svých původních obyvatel a bylo doosidlováno obyvatelstvem československé národnosti z jiných koutů republiky. Další zásadní vliv pak mělo směřování po roce 1948, kdy začalo být město ze strany tehdejšího politického režimu zaměřováno výlučně na vybraná průmyslová odvětví, k nimž patřil například hutní průmysl, stavební průmysl či slévárenství, naopak dříve velmi rozvinutý textilní průmysl byl upozadován.³⁹

Zásadní vliv zde pak měla rovněž okupace v roce 1968, se kterou se pojí vznik posádky sovětské armády, navíc další důraz na rozvoj průmyslu vedl k tomu, že zde bylo skutečně velké množství továren, což se na městě negativním způsobem podepisovalo. Z tohoto hlediska je možné říci, že zásadní změna nastala po roce 1989, kdy bylo centrum města prohlášeno za památkovou zónu. Z hlediska obyvatelstva je třeba zmínit, že aktuálně žije v Šumperku necelých 27 tisíc obyvatel, v minulosti však bylo obyvatelstva významně více, a to zejména po roce 1970 kdy docházelo k prudkému nárůstu počtu obyvatel, a to až na 37 tisíc, což byl maximální

³⁹ ČSÚ. Charakteristika okresu Šumperk. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17843188/okres_Sumperk.pdf/5bcf66b0-f0e9-4e9e-bde0-c04bb737f6fe?version=1.1

počet obyvatel, jehož město dosáhlo v roce 1990. Od té doby počet obyvatel postupně klesá.⁴⁰ Z hlediska obyvatelstva je třeba zmínit, že aktuálně žije v Šumperku necelých 27 tisíc obyvatel. V minulosti však bylo obyvatelstva významně více, a to zejména po roce 1970, kdy docházelo k prudkému nárůstu počtu obyvatel, a to až na 37 tisíc, což byl maximální počet obyvatel, jehož město dosáhlo v roce 1990. Po roce 1990 došlo k odtržení šesti obcí (Ratíškovice, Vikýřovice, Dolní Studénky, Bratrušov, Rejchartice a Hraběšice), což znamenalo významný pokles počtu obyvatel.⁴¹ Úbytek obyvatel však stále pokračuje, ve srovnání s ostatními městy Olomouckého kraje se Šumperk řadí mezi ty nejvíce zasažené každoročním snížením počtu obyvatel.

Výsledky z posledního sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 ukazují následující. Z celkového počtu 26 737 osob žijících v obci Šumperk bylo 14 084 žen a 12 653 mužů. Průměrný věk obyvatelstva byl 42,7. V produktivním věku 15 – 64 let bylo 18 156 osob, tj. 67,8 %. Co se týká vzdělanosti (obyvatelstvo ve věku 15 let a více dle nejvyššího ukončeného vzdělání), nejvyšší počet obyvatel dosáhl středního vzdělání vč. vyučení (bez maturity) 30,8 %, následuje úplné střední vzdělání s maturitou 29,7 %. Vysokoškolského vzdělání včetně nástavbového a vyššího odborného dosáhlo 18,5 % obyvatelstva, zatímco se základním vzděláním včetně neukončeného nebo úplně bez vzdělání bylo dle údajů ČSÚ 17,6 % obyvatel.

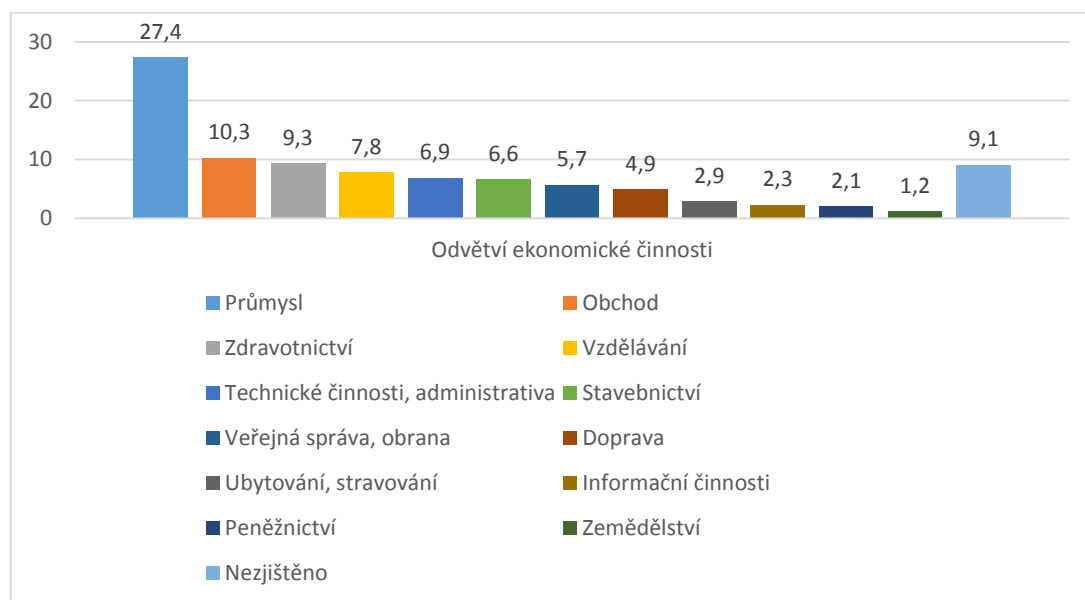
Kdybychom chtěli porovnat ekonomickou aktivitu obyvatelstva, ekonomicky aktivních bylo dle výsledků sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 12 537 obyvatel, tj. 46,9 %. Srovnání zaměstnanosti obyvatel dle odvětví ekonomické činnosti vypadá následovně. Nejvíce, tj. 27,4 % obyvatel pracuje v průmyslu, následuje 10,3 % ve velkoobchodu a maloobchodu včetně opravy a údržby motorových vozidel. Další

⁴⁰ ČSÚ. Charakteristika okresu Šumperk. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17843188/okres_Sumperk.pdf/5bcf66b0-f0e9-4e9e-bde0-c04bb737f6fe?version=1.1

⁴¹ ČSÚ. Charakteristika okresu Šumperk. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17843188/okres_Sumperk.pdf/5bcf66b0-f0e9-4e9e-bde0-c04bb737f6fe?version=1.1

nezanedbatelné procento (9,3 %) obyvatelstva se věnuje zdravotní a sociální péči. Další odvětví viz následující tabulka.⁴²

Graf č. 1 Odvětví ekonomické činnosti

Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na www.czso.cz

Aktuální nezaměstnanost dle údajů ČSÚ k datu 29. 2. 2020 dosáhla v Šumperku 3,2 % (513 uchazečů), naopak Úřad práce evidoval 482 volných míst.

V Šumperku je z hlediska zaměstnanosti několik stěžejních firem, které zaměstnávají převážnou většinu pracujících v těchto odvětvích:

Strojírenské odvětví a kovovýroba – Pramet Tools, s.r.o., Pars Nova a.s. a Epcos s.r.o.

Odvětví stavebnictví a výroba stavebních částí – DOLS, a.s. a Cembrit, a.s.

Odvětví potravinářské – CBA NUGET, s.r.o. a PENAM, a.s.

Odvětví textilního průmyslu – TILAK, a.s.

Odvětví energetiky a vodního hospodářství – Šumperská provozní vodohospodářská společnost, a.s.

Ostatní odvětví – APATOR-METRA, s.r.o.

⁴² Veřejná databáze VDB. [online]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objektvyhledavani&vyhltext=%C5%A0umperk&bkvt=xaB1bXB1cms.&katalog=30814&pvo=OTOB113&u=v133>

Městem Šumperk prochází úsek dálnkové silnice E1/11 směrem z Olomouce na Ostravu. Dopravní obslužnost zajišťuje 5 linek městské autobusové dopravy v délce 60 km. Železniční trať ze Zábřehu do Šumperka a ze Šumperka do Koutů nad Desnou prošla v roce 2015 modernizací, na území Šumperka působí České dráhy i Správa železniční dopravní cesty. Na území města Šumperk se nachází letiště s přistávací plochou měřící 700 m, na kterém mohou přistávat letadla do hmotnosti 4,5 t. Provozovatelem je Aeroklub Šumperk. Kromě provozu sportovních motorových i bezmotorových podnikových, služebních i soukromých letadel zde probíhá i výcvik pro piloty a parašutisty. Aeroklub Šumperk pořádá i kroužek mladých letců pro děti a mládež.⁴³

V Šumperku se nachází 5 mateřských škol (3 zřizuje město Šumperk, 1 Olomoucký kraj a 1 je soukromá) a 8 základních škol (5 provozuje město Šumperk, 1 je zřízená Olomouckým krajem a 2 soukromé). V městě Šumperk je 8 středních a vyšších odborných škol, a to Gymnázium Šumperk, Obchodní akademie, Střední průmyslová škola Šumperk, Střední škola železniční, technická a služeb Šumperk, Střední odborná škola, Vyšší odborná škola Šumperk, Střední zdravotnická škola Šumperk a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. Také se zde nachází 3 vysoké školy: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava a Ekonomická fakulta VŠB – TU Ostrava.⁴⁴

V současné době se ve městě Šumperk již významnou měrou rozvíjejí spíše služby, průmysl zde již příliš nefunguje, byť nějaké závody zde ještě najít lze. Významný je cestovní ruch a obchodní napojení na Polsko, ale i Německo anebo Slovensko či třeba Rakousko.⁴⁵ V regionu jsou k dispozici mnohé atraktivity, k nimž patří

⁴³ ČSÚ. Charakteristika okresu Šumperk. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17843188/okres_Sumperk.pdf/5bcf66b0-f0e9-4e9e-bde0-c04bb737f6fe?version=1.1

⁴⁴ Dokumenty - Šumperk. Šumperk [online]. Copyright © 2000 [cit. 01.04.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/cs/obcan/skolstvi/dokumenty.html>

⁴⁵ O Šumperku - Šumperk. Šumperk [online]. Copyright © 2020 [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/>

chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace a přírodní rezervace, mnohé hrady a zámky v okolí, ale třeba i blízká dostupnost Jeseníků. Zásadní význam mají i místní tradice a tradiční produkty. S tím se pojí i fakt, že „nejtypičtější potravinou regionu jsou Olomoucké tvarůžky, vyráběné ale v Lošticích na Šumpersku. Místními výrobky označenými značkou kvality KLASA jsou na Šumpersku pekařské a cukrářské výrobky pekárny Vašíček - pekařství a cukrářství, s.r.o. a biovýrobky prvního českého výrobce biopotravin a jednoho z největších současných zpracovatelů biosurovin u nás, obchodní společnosti PRO-BIO ze Starého Města. Regionální potravinou byla v okrese Šumperk oceněna Dubická tlačenka speciál vyráběná v Dubické zemědělské a.s. a pivo Holba Šerák z Pivovaru HOLBA, a.s., Hanušovice.“⁴⁶

Město samotné cestovní ruch v mnoha ohledech podporuje, což je zřejmé například ze skutečnosti, že turistické informační centrum města poskytuje informace o mnoha různých atraktivitách ve městě i jeho okolí. Zmiňována je rovněž expozice s názvem „Čarodějnické procesy,“ která se věnuje jedné z temných fází historie města, která se odehrála v 7. století. Stejně tak nejsou opomíjeny ani otázky sportu, proto je například sestavena tzv. „Čarodějnická cyklotrasa,“ která má celkem 233 kilometrů, je tedy vhodná jak pro začínající cyklisty, děti či seniory, tak pro sportovce. Cyklotrasa je navíc koncipována tak, že zahrnuje celou řadu podnětných a zábavných prvků z historie, čímž je trasa i naučná.⁴⁷

Mezi významné prvky cestovního ruchu patří „Mezinárodní folklorní festival Šumperk,“ což je akce, která se ve městě pravidelně pořádá. Pro zájemce o hudební produkci je pak vhodné zmínit například koncerty pořádané v rámci projektu „Klasika Viva“ anebo „Hudební slavnosti Šumperk.“ Ve městě se koná rovněž literární a filmový festival s názvem „Město čte knihu.“ Ve městě je také možné

⁴⁶ ČSÚ. Charakteristika okresu Šumperk. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17843188/okres_Sumperk.pdf/5bcf66b0-f0e9-4e9e-bde0-c04bb737f6fe?version=1.1

⁴⁷ Šumpersko - Informační centrum Šumperk. Šumpersko - Informační centrum Šumperk [online]. Copyright © 2000 [cit. 11.02.2020]. Dostupné z: <https://www.infosumperk.cz>

navštívit i další výstavy, které jsou sezónního charakteru. V době zpracování této práce byla například aktuální výstava s názvem „*Poezie písmen*.“⁴⁸ Výše uvedený výčet není přitom ani zdaleka úplný, poukazuje však na skutečnost, že v Šumperku se neustále něco děje a je zde mnoho atraktivit, které mohou být zajímavé pro skutečně rozmanitou skupinu návštěvníků, což samozřejmě podporuje cestovní ruch. Je poměrně běžné, že do tohoto regionu jezdí jak čeští návštěvníci v rámci vnitrostátního cestovního ruchu, tak i návštěvníci z nedalekého Polska a dalších zemí.

Z hlediska administrativního je třeba říct, že Šumperk je obec s rozšířenou působností. Jeho obecní úřad tak vykonává působnost rovněž pro další obce v okolí., ke kterým patří například Rapotín, Bludov, Velké Losiny anebo třeba Loučná nad Desnou, Sobotín a mnohé další. Šumperk jako každá obec disponuje svými orgány, k nimž patří zastupitelstvo, které je voleno občany a sestává v současné době z 27 členů. V čele zastupitelstva stojí starosta, kterým je Mgr. Tomáš Spurný, dále město disponuje rovněž dvěma místostarosty. O politické reprezentaci v konkrétní rovině pojednává následující kapitola diplomové práce, na kterou je v podrobnostech odkazováno. Zastupitelstvo zřizuje nejrůznější výbory zastupitelstva, konkrétně se v Šumperku v současnosti lze setkat s finančním a kontrolním výborem zastupitelstva. Dalším orgánem města Šumperk je rada, která sestává celkem z devíti členů, rada dále zřizuje komise rady, k nimž patří následující: komise pro dotace z rozpočtu města, komise strategického rozvoje a výstavby, komise životního prostředí a energetiky, komise školství a sportu, komise kultury, letopisecká a cestovního ruchu, komise sociální, komise dopravy, komise pro prevenci kriminality a bezpečnost ve městě, komise majetkoprávní, bytového hospodářství a živností a dále také komise Studentská rada. Dalším orgánem města Šumperk je pak městský úřad a město má zřízenou rovněž městskou policii.⁴⁹

⁴⁸ Šumpersko - Informační centrum Šumperk. Šumpersko - Informační centrum Šumperk [online]. Copyright © 2000 [cit. 11.02.2020]. Dostupné z: <https://www.infosumperk.cz>

⁴⁹ Orgány města - Šumperk. Šumperk [online]. Copyright © 2020 [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/cs/samosprava/organy-mesta/>

Shrnutím charakteristik můžeme konstatovat, že Šumperk disponuje dobrou občanskou vybaveností v oblasti vzdělávání, kdy zde je dostatek mateřských, základních a středních škol, svou pobočku zde mají i tři university. Tato skutečnost se pozitivně projevuje i na vzdělanostní struktuře obyvatelstva. Město nabízí také dostatek volnočasových aktivit, které jsou pobídkou k rozvoji cestovního ruchu. Naopak negativem je stárnoucí obyvatelstvo a jeho celkový pozvolný úbytek, způsobený odchodem mladých lidí do větších měst. Dalším negativem je pak míra nezaměstnanosti, která se dlouhodobě drží nad republikovým průměrem. Negativní trendy by se dali zvrátit rozvojem pracovního trhu v regionu, zajímavou příležitostí by mohl být právě cestovní ruch.

5 POLITICKÁ REPREZENTACE A POLITICKÉ ROZHODOVÁNÍ V ŠUMPERKU

Zásadní význam má na regionální rozvoj a jeho řízení politická reprezentace města. To platí jak v Šumperku, tak v jiných obcích. Z uvedeného důvodu je proto pozornost věnována jednak výsledkům voleb v aktuálním volebním období, které se konaly v roce 2018, ale také výsledkům voleb v letech 2014, 2010 a 2006. Na základě tohoto vývoje je možné zjistit, jakým způsobem se politické preference ve městě vyvíjely. Volební výsledky jsou informací, kterou lze získat z údajů Českého statistického úřadu. Dále je pak pozornost věnována přímo tomu, jakým způsobem politická reprezentace v obci ovlivňuje rozhodování právě v otázkách rozvoje obce a jejího řízení.

5.1 Volební výsledky v roce 2006

První volby do obecního zastupitelstva ve sledovaném období se konaly ve dnech 20.10 – 21.10 2006. Volby probíhaly ve 30 volebních okrscích, které vybíraly zástupce do 27 členného zastupitelstva. Ve volebních seznamech bylo zapsáno 23 258 oprávněných voličů, u voleb bylo odevzdáno 8 585 platných hlasů, což činí volební účast ve výši 36,91 %. Do voleb bylo přihlášeno 9 kandidátních listin. Mezi kandidujícími politickými stranami v naprosté většině převažují strany celostátního významu, lokální politické uskupení kandidovala jen dvě, ale pouze jedno dostalo své zástupce do zastupitelstva (Nezávislá volba). Tato skutečnost je pravděpodobně dána dobou, kdy voliči stále důvěřovali celostátním politickým uskupením a v regionální politice se ještě příliš neprojevuje fenomén regionálních uskupení a protestních hnutí.

Charakteristickým rysem voleb v roce 2006 je poměrně vysoká fragmentovanost politického spektra, kdy se do 27 členného zastupitelstva dostali zástupci šesti z devíti kandidujících politických subjektů. Dále vidíme značné rozdíly v procentech získaných hlasů, což vedlo k tomu, že žádná ze stran nedosáhla stejného počtu mandátů, což mohlo pomoci při vytváření koalic. Celkové výsledky prezentuje tabulka č. 1, která je přiložen níže.

Tabulka č. 1 Volební výsledky ve městě Šumperk v roce 2006

Pol. Strana/hnutí	Podíl hlasů	Počet mandátů
ODS	24,39 %	7
ČSSD	18,37 %	6
Nezávislá volba	15,73 %	5
KSČM	15,28 %	4
KDU-ČSL	9,66 %	3
ZA PROSPERITU ŠUMPERKA	7,35 %	2
Cesta změny	4,76%	0
Strana zelených	3,68%	0
NEZÁVISLÍ DEOKRATÉ	0,75%	0

Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na: www.volby.cz

Z výsledků voleb vychází jako relativně jasný vítěz ODS se sedmi získanými mandáty, nesledovaná další celostátní politickou stranou ČSSD s šesti mandáty, Lokální politický subjekt „Nezávislá volba“ se umístila až na třetím místě se ziskem pěti členů zastupitelstva. Následují další dvě celostátní strany, KSČM se ziskem čtyř mandátů a KDU-ČSL se třemi mandáty. Posledním subjektem v zastupitelstvu je lokální uskupení „ZA PROSPERITU ŠUMPERKA“, které získalo dva mandáty. Z hlediska rozdělení politického spektra na pravici a levici je zastupitelstvo vyrovnané, stejný počet zastupitelů získaly strany pravicové (ODS, KDU-ČSL) i levicové (ČSSD, KSČM).

Vládnoucí koalici po volbách vytvořili ODS, Nezávislá volba, KDU-ČSL a ZA PROSPERITU ŠUMPERK. Starostou se stal Mgr. Zdeněk Brož (Nezávislá volba), místostarosty Ing. Marek Zaplatal (ODS) a Ing. Petr Suchomela (KDU-ČSL)

5.2 Volební výsledky v roce 2010

V roce 2010 se komunální volby konaly ve dnech 15.10- 16.10. Ve městě Šumperk se volilo stejně jako v předchozích volbách, tedy ve 30 volebních okrscích, ve kterých bylo voleno 27 členů zastupitelstva. V seznamu tehdy ve městě bylo 22 931

voličů, k volbám se jich dostavilo 8 483, což odpovídalo volební účasti ve výši 36,99 %. Celkem zde do zastupitelstva kandidovalo 11 politických stran a politických hnutí, z nichž některé byly stálé politické strany celorepublikového významu (například Občanská demokratická strana), v jiných případech se jednalo o regionální politické subjekty, které působí pouze v Šumperku, popř. na Šumpersku (např. křesťanští demokraté pro Šumperk). Převažovaly však spíše subjekty celonárodního významu, což může svědčit o tom, že se většina občanů ztotožňuje s jejich závěry a politickým programem, ale také o nezájmu místních o komunální politiku a rozvoj města, což může být důvodem jejich neaktivity v této oblasti. Lze říci, že volební účast byla v Šumperku ve srovnání s republikovým průměrem, který činil 48,5 %, stejně jako ve srovnání s průměrem olomouckého kraje, který činil 48,78 %, v Šumperku nízká, což může svědčit o určitém nezájmu voličů o problematiku komunálních voleb, ale i rozvoje obce, neboť je pochopitelné, že volební výsledky obvykle ovlivní směřování obce na další čtyři roky.⁵⁰

Dalším charakteristickým rysem voleb v obci Šumperk v roce 2010 je skutečnost, že z celkem 11 politických stran a hnutí, které tehdy ve městě do zastupitelstva kandidovaly, se podařilo sedmi z nich získat alespoň nějaký mandát, což vedlo k tomu, že politická reprezentace ve městě byla poměrně roztržštěná a mohlo to ztěžovat možnosti hledání konsenzu o řadě otázek. Celkové výsledky prezentuje tabulka č. 2, která je přiložena níže.

⁵⁰ ČSÚ. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. - 16.10.2010: Šumperk. Volby.cz [online]. 2010 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xobecnaz=%B9UMPERK&xstat=0&xvyber=0>

Tabulka č. 2 Volební výsledky ve městě Šumperk v roce 2010

Pol. Strana/hnutí	Podíl hlasů	Počet mandátů
Nezávislá volba	24,80 %	8
ČSSD	20,34 %	6
KSČM	13,09 %	4
ODS	11,63 %	3
Křesť. Demokraté pro Šumperk	9,22 %	2
TOP 09 a Mladá krev Šumperka	7,79 %	2
Suverenity J. Bobošíkové	7,14 %	2
Věci veřejné	3,11 %	0
Volte. Prv. Blok www.cibulka.net	2,63 %	0
Strana zelených	2,44 %	0
ND a NK INTERNET PRO ŠPK ZDARM	2,01 %	0

Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na: www.volby.cz

Jak je z tabulky č. 2 zřejmé, v Šumperku byla v roce 2010 větší míra preference spíše levicových politických stran, ke kterým patří například ČSSD anebo KSČM, nicméně největší prostor dostala v těchto volbách lokální politická strana s názvem „Nezávislá volba.“ Ta získala celkem osm mandátů v zastupitelstvu obce. ČSSD pak získala šest mandátů a KSČM další čtyři, ODS jako typický reprezentant pravice byla až na čtvrtém místě a získala jen tři mandáty v zastupitelstvu, ostatní strany, které se do zastupitelstva dostaly pak již získaly jen po dvou mandátech. Jednalo se konkrétně o Křesťanské demokraty pro Šumperk, což bylo lokální uskupení, TOP 09 a Mladou krev Šumperka a konečně také o Suverenitu Jany Bobošíkové.⁵¹

Po volbách v roce 2010 byla vytvořena široká koalice z Nezávislá volba, ČSSD, ODS, TOP 09 a Mladá krev Šumperk, Křesťanští demokraté pro Šumperk a Suverenita Jany Bobošíkové. Starostou se stal Mgr. Zdeněk Brož (nezávislá volba), místostarosty Ing. Marek Zapletal (ODS) a Ing. Petr Suchomela (KDU-ČSL).

⁵¹ ČSÚ. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. - 16.10.2010: Šumperk. Volby.cz [online]. 2010 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xobecnaz=%B9UMPERK&xstat=0&xvyber=0>

5.3 Volební výsledky v roce 2014

Další komunální volby se pak konaly ve dnech 10.10- 11.10.2014. V Šumperku se stejně jako v roce 2010 volilo 27 zastupitelů celkem ve 30 volebních okrscích, přičemž na volebním seznamu bylo zapsáno 22 410 voličů, k volbám se jich dostavilo jen 6 703, což odpovídá volební účasti ve výši 29,91 %. To odpovídá dalšímu poklesu v již tak podprůměrné volební účasti v Šumperku. V celé zemi byla pak průměrná volební účast pro srovnání 44,46 %, v Olomouckém kraji se jednalo o 44,76 %. Je tedy zřejmé, že se opět projevovala nižší míra angažovanosti místních v Šumperku v oblasti komunální politiky. Celkem zde do zastupitelstva obce kandidovalo 12 stran a politických hnutí, z nichž se do zastupitelstva dostalo celkem devět subjektů, což svědčí o tom, že pět bylo zastupitelstvo poměrně výrazně fragmentováno mezi různé politické subjekty s různými pohledy na problémy. Navíc se zde výrazněji, než v předchozím roce projevovala skutečnost, že nebyla jedna strana, která by získala nejvíce mandátů, ale mandáty byly mezi subjekty rozloženy více rovnoměrně. Konkrétní výsledky voleb z roku 2014 jsou představeny v tabulce č. 3, která je k vidění níže.⁵²

⁵² ČSÚ. Volby do zastupitelstev obcí 10.10. - 11.10.2014: Šumperk. Volby.cz [online]. 2014 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstat=0&xvyber=0>

Tabulka č. 3 Volební výsledky ve městě Šumperk v roce 2014

Pol. Strana/hnutí	Podíl hlasů	Počet mandátů
Nezávislá volba	17,95 %	5
ČSSD	15,62 %	5
ANO 2011	14,64 %	4
KSČM	13,57 %	4
KDU-ČSL a nezávislí - Pro Špk.	9,75 %	3
ODS	6,37 %	2
Strana zdravého rozumu	5,77 %	1
TOP 09	5,66 %	1
Strana svobodných občanů	3,97 %	0
Patrioti pro Šumperk	1,8 %	0
Strana práv občanů	0,9 %	0

Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na: www.volby.cz

Z výsledků komunálních voleb v roce 2014 je zřejmé, že se zde ještě více než v předcházejícím období prosazovaly zejména celostátní subjekty, novým subjektem, který získal čtyři mandáty v zastupitelstvu byla politická strana ANO 2011. Opět se projevuje větší preference spíše levicových stran, nejvíce hlasů získalo hnutí Nezávislá volba, které má lokální charakter, nicméně ve srovnání s rokem 2010, kdy měl tento politický subjekt osm mandátů, nyní získal jen pět, je tedy zřejmé, že část voličů se od tohoto subjektu spíše odklonila. K pravicově orientovaným subjektům, které se nově účastnily komunálních voleb v Šumperku, patří například Strana svobodných občanů, která však nezískala ani jeden mandát v zastupitelstvu obce. Novým lokálním subjektem byli také Patrioti pro Šumperk, oproti tomu mnohé subjekty, které kandidovaly v roce 2010 se voleb v roce 2014 již neúčastnily (jednalo se například o Věci veřejné, ale i suverenitu Jany Bobošíkové anebo třeba o lokální hnutí ND a NK INTERNET PRO ŠPK ZDARM). Je tedy zřejmé, že politická reprezentace města Šumperk prošla mezi roky 2010 a 2014 určitými proměnami.⁵³

⁵³ ČSÚ. Volby do zastupitelstev obcí 10.10. - 11.10.2014: Šumperk. Volby.cz [online]. 2014 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z:

Vládnoucí koalici po volbách vytvořila Nezávislá volba, KDU-ČSL a nezávislí – Pro Šumperk, ČSSD a Strana zdravého rozumu. Starostou se stal Mgr. Zdeněk Brož, místostarosty byli zvoleni RNDr. Jan Přichystal (ČSSD) a Mgr. Tomáš Spurný (KDU-ČSL)

5.4 Volební výsledky v roce 2018

Zatímco předcházející podkapitoly byly zařazeny spíše za účelem pojednání o vývoji a určité srovnání, zásadní význam má z hlediska aktuální politické reprezentace právě tato kapitola, která se věnuje komunálním volbám, které se konaly ve dnech 5.10. – 6.10. 2018. Podobně jako v předcházejících letech bylo v Šumperku voleno celkem 27 zastupitelů ve 30 volebních okrscích, v seznamu voličů bylo zapsáno celkem 21 619 osob, z nichž se k volbám dostavilo 8 275 voličů, což odpovídá volební účasti ve výši 38,28 %. To znamená poměrně významný nárůst oproti předchozím volbám. Zájem občanů o volby může reflektovat skutečnost, že se občané rozhodli více angažovat v obecních otázkách, problémech a možnostech dalšího rozvoje. V celé České republice přitom byla volební účast v průměru 47,34 % a v Olomouckém kraji se jednalo o 47,16 %. Je tedy zřejmé, že volební účast měla mírně vzestupnou tendenci obecně, nicméně v Šumperku se tento trend projevil v roce 2018 výrazněji než v jiných částech republiky. V roce 2018 v Šumperku do zastupitelstva obce kandidovalo dokonce 15 různých politických subjektů, přičemž se zde opět projevila určitá míra fragmentace politických názorů, která se následně promítla i do složení zastupitelstva. Alespoň jeden mandát v zastupitelstvu obce totiž získalo devět různých subjektů. Do voleb se tehdy zapojila celá řada celostátních subjektů, které doposud v Šumperku nekandidovaly, ale opomenout nelze ani některé nové regionální subjekty.⁵⁴ Konkrétní výsledky jsou představeny v tabulce č. 4, která je k vidění níže.

<https://volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstat=0&xvyber=0>

⁵⁴ ČSÚ. Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018: Šumperk. Volby.cz [online]. 2018 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstat=0&xvyber=0>

Tabulka č. 4 Volební výsledky ve městě Šumperk v roce 2018

Pol. Strana/hnutí	Podíl hlasů	Počet mandátů
ANO 2011	18,73 %	6
Šumperáci	12,77 %	4
Sdruž. PRO-REGION a NEZÁVISLÍ	11,02 %	4
Nezávislá volba	8,59 %	3
PRO ŠUMPERK - KDU-ČSL a NK	8,37 %	3
SPD	7,17 %	2
ODS	6,79 %	2
KSČM	6,59 %	2
ČSSD	5,48 %	1
Česká pirátská strana	4,58 %	0
Rozumní	3,10 %	0
Realisté	2,8 %	0
Nestraníci	2,59 %	0
Svobodní a soukromníci	1,45 %	0
SPR-REP.STR.ČECH,MORAVY,SLEZ.	0,48 %	0

Zdroj: vlastní zpracování, dostupné na: www.volby.cz

Jak je z tabulky č. 4 zřejmé, v roce 2018 došlo ve srovnání s předcházejícími roky k významným změnám. Začaly se prosazovat nové regionální subjekty, ke kterým patří například Šumperáci, kteří získali celkem čtyři mandáty v zastupitelstvu, volby však jednoznačně ovládlo hnutí ANO 2011, které je celorepublikovým fenoménem posledních let. Získalo však jen šest mandátů v zastupitelstvu. Naopak od stran jako je ČSSD či KSČM se voliči v Šumperku začaly odklánět. Opomenout nelze ani fakt, že svoji pozici dále ztrácela rovněž Nezávislá volba, která má v současné době již jen tři mandáty v zastupitelstvu města. Dalším novým celostátním subjektem, který se v Šumperku prosadil natolik, že získala tři mandáty v zastupitelstvu, byla politická strana SPD. Z regionálních subjektů, které se začaly prosazovat stojí za zmínku Sdruž. PRO-REGION a NEZÁVISLÍ se čtyřmi mandáty anebo PRO ŠUMPERK -

KDU-ČSL a NK se třemi získanými mandáty.⁵⁵ S ohledem na velký počet stran v zastupitelstvu s malým počtem mandátů je pochopitelné, že sestavení koalice, která by měla vést město po dobu následujících čtyř let bylo velmi obtížným úkolem a tento fakt také předznamenává další vývoj politické reprezentace, o kterém bude níže pojednáno.

Na konci října roku 2018 byla v Šumperku dohodnuta koalice, která sestávala z ANO 2011, Šumperáci a uskupení Pro Šumperk společně s jedinou zastupitelkou z ČSSD. Celkem měla tato koalice 14 hlasů z 27, tedy mírnou většinu v zastupitelstvu. Zástupci hnutí ANO 2011, Šumperáků a hnutí Pro Šumperk pak obsadily rovněž radu města. Realita pak byla taková, že své hlasy hnutí ANO 2011 tehdy nabízely i zastupitelé za ODS (celkem dva), s těmi se však koalice nakonec nedomluvila. Starostou města se stal Tomáš Spurný (Pro Šumperk), místostarosty Mgr. Irena Jonová (ČSSD) a Ing. Jakub Jirgl (ANO 2011).⁵⁶

Výsledkem byla skutečnost, že koalice takto vydržela fungovat pouze po dobu zhruba necelého roku, neboť se již v září roku 2019 koalice rozpadla. Důvodem byla skutečnost, že část zastupitelů z hnutí Šumperáci odmítlo dále spolupracovat se zastupiteli z ANO 2011, následně se k tomuto kroku odhodlali rovněž někteří zastupitelé z hnutí Pro Šumperk, čímž koalice jednoznačně přišla o většinu v zastupitelstvu. Ještě předtím odstoupila zastupitelka a místostarostka z ČSSD, což bylo také důvodem konfliktu, neboť koalice se nebyla schopná shodnout na tom, kdo by se měl stát novým místostarostou obce. Nejednalo se však o jediný konflikt v rámci koalice a celá situace pak vyvrcholila jejím rozpadem. Paradoxní je, že koalice se nemohla shodnout na místostarostce Martě Novotné, která byla členkou

⁵⁵ ČSÚ. Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018: Šumperk. Volby.cz [online]. 2018 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstat=0&xvyber=0>

⁵⁶ KRŇÁVEK, Petr. V Šumperku dohodli koalici. Starostou Spurný, místostarosty Jonová a Jirgl - Šumperský a jesenický deník. Šumperský a jesenický deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 11.02.2020]. Dostupné z: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/v-sumperku-dohodli-koalici-starostou-spurny-mistostarosty-jonova-a-jirgl-20181027.html

odcházejících Šumperáků a nakonec byla bez problémů na post místostarostky zvolena.⁵⁷

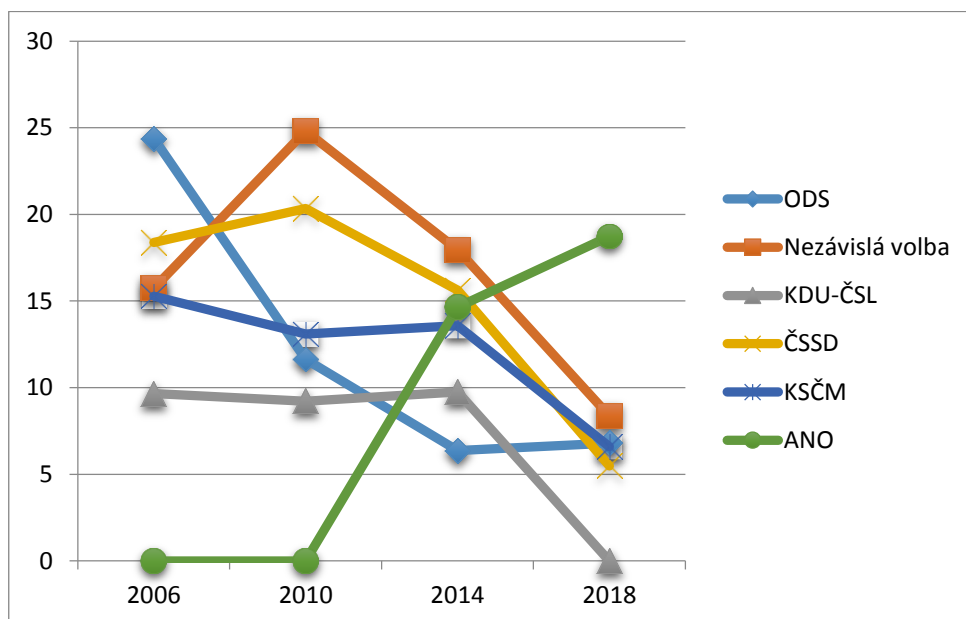
Změn pak v souvislosti s vypovězením koaliční smlouvy doznalo i obsazení Rady města, kam byla nominována jedna zástupkyně za ODS a jeden zástupce z hnutí Pro Šumperk namísto původních dvou osob z řad hnutí Šumperáci. Podobným způsobem za spolupráce ODS pak byla nastavena i další práce v zastupitelstvu, aby bylo možné se o projednávaných věcech usnášet. Jak je tedy zřejmé, příliš velká fragmentace v rámci zastupitelstva nepřispívá dohodě mezi jednotlivými subjekty, což mnohdy vede k tomu, že je velká pozornost věnována samotným politickým vyjednáváním a může to mít negativní dopad na skutečné výsledky, kterých by mělo být v zájmu města a jeho občanů dosahováno.

5.5 Zhodnocení výsledku voleb do zastupitelstva

Volby do obecního zastupitelstva ve městě Šumperk můžeme zhodnotit z několika pohledů. Prvním je vývoj volebních zisků nejsilnějších politických stran ve sledovaném období, kterými jsou ODS, Nezávislá volba, KDU-ČSL, ČSSD, KSČM a ANO.

⁵⁷ KRŇÁVEK, Petr. Zemětřesení na radnici! Šumperk má novou místostarostku i dva radní - Šumperský a jesenický deník. Šumperský a jesenický deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 11.02.2020]. Dostupné z: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/zemetreseni-na-radnici-sumperk-ma-novou-mistostarostku-i-dva-radni-20190919.html

Graf č. 2 Vývoj výsledků vybraných stran v komunálních volbách

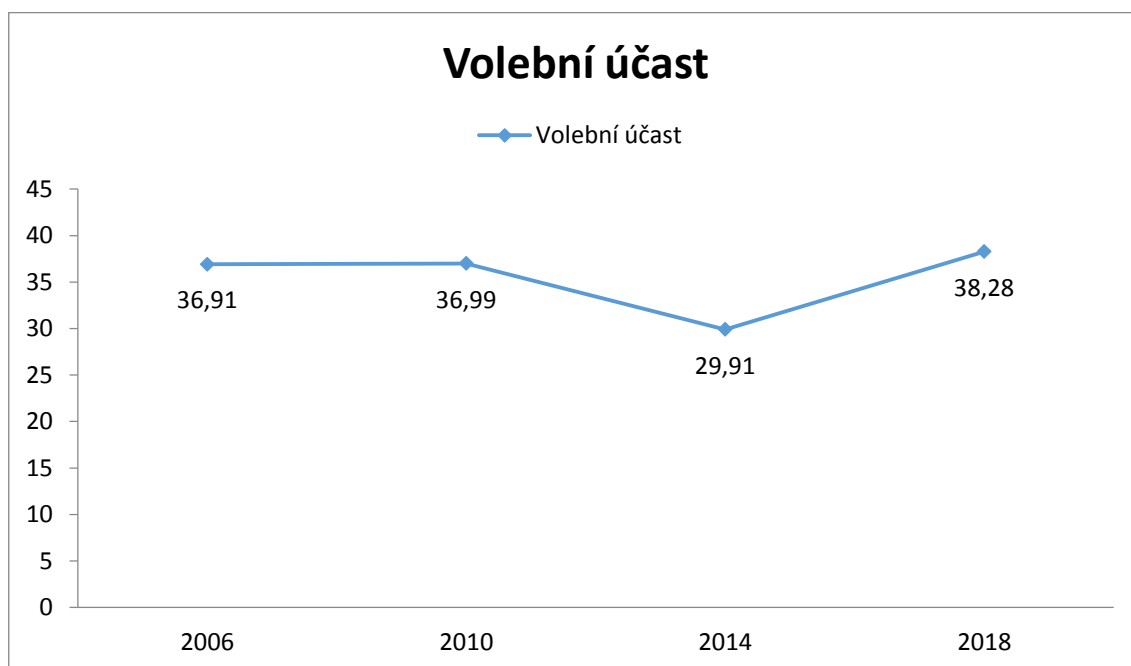

Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na www.volby.cz

V roce 2006 je jasným vítězem voleb ODS, následovaná s poměrně značným odstupem ČSSD. Dále následuje lokální uskupení Nezávislá volba a v těsném závěsu KSČM. Poslední významnou stranou v zastupitelstvu je KDU-ČSL. V roce 2010 volby vyhrála Nezávislá volba, která zaznamenává nárůst skoro o 10%, druhá je s mírným nárůstem ČSSD. Na třetím místě se umístila KSČM s mírným poklesem hlasů a až na čtvrtém místě je ODS, která zaznamenala pokles přesahující 10% preferencí. Na pátém místě KDU-ČSL se stabilním volebním výsledkem. V komunálních volbách v roce 2014 opět vítězí sdružení Nezávislá volba, následovaná ČSSD, obě uskupení ale zaznamenala pokles. Na třetí pozici se objevuje nový fenomén české politiky, hnutí ANO. Následovaní jsou KSČM a KDU-ČSL, které si drží své volební preference, poslední se ze sledovaných stran umístila ODS. Výsledky posledních komunálních voleb určily jako vítěze hnutí ANO, které oproti minulým volbám posílilo, na druhém místě se umístila, se značnou ztrátou, Nezávislá volba, následovaná ODS. Poslední, ze sledovaných stran, se do zastupitelstva dostala ČSSD, KDU-ČSL se již do zastupitelstva nedostala.

Dalším aspektem ke zhodnocení volebních výsledků, je vývoj volební účasti ve sledovaném období. V letech 2006 a 2010 byla volební účast kolem 37%, následně vidíme pokles v roce 2014 na necelých 30%. Tento pokles může být způsoben klesající důvěrou v dosavadní vedení města a jeho důsledkem pak může být nárůst volební účasti v roce 2018 na 38,28 %.

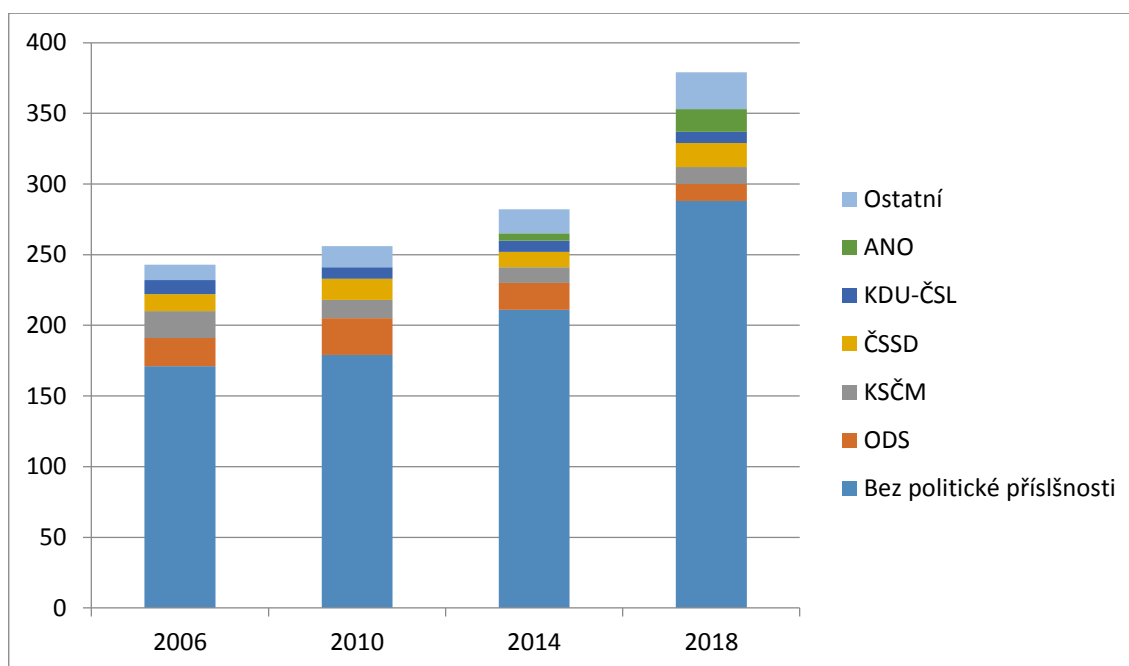
Graf č. 3 Vývoj volební účasti (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na www.volby.cz

Ke zhodnocení výsledků voleb můžeme použít i porovnání kandidátů do zastupitelstva dle jejich politické příslušnosti. Pro toto srovnání budeme porovnávat strany, které se ve sledovaném období opakují, tedy ODS, KSČM, ČSSD, KDU-ČSL a ANO, dále kandidáty bez politické příslušnosti. Kandidáty s jinou politickou příslušností počítáme jako „Ostatní“.

Graf č. 4 Kandidáti na základě politické příslušnosti

Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na www.volby.cz

Z grafu č. 3 vidíme, že největší podíl kandidátů je bez politické příslušnosti. Tento podíl je vždy vyšší 70% z celkového počtu kandidujících a má tendenci dále růst. V roce 2006 kandidovalo 171 osob bez politické příslušnosti, v roce 2010 179 kandidátů, 2014 211 kandidátů a do voleb v roce 2018 kandidovalo již 288 kandidátů bez politické příslušnosti. Kandidáti za ODS jsou druhými nejpočetnějšími kandidáty ve sledovaném období. V roce 2006 jich je 20, pak zde máme nárůst na 26 členů v roce 2010. Spolu se slabým volební výsledkem klesá i počet kandidujících členů na 19 v roce 2014, respektive 12 v roce 2018. Počet kandidátů KSČM vykazuje taktéž klesající tendenci, kdy v roce 2006 kandidovalo 19 členů. Počet členů ČSSD kolísá od 12 v roce 2006 po 11 v roce 2014. Za KDU-ČSL v celém sledovaném období kandiduje kolem 9 kandidátů se členstvím ve straně. Jediným dalším subjektem, který má zvišující se podíl kandidátů, je hnutí ANO, v roce 2014 bylo 5 kandidátů členy hnutí, v roce 2018, to již bylo 16 členů. Celkově lze z grafu vyčíst, že se počet kandidátů, do zastupitelstva každý rok zvětšuje.

Ve sledovaném období můžeme pozorovat také proměnu zástupců jednotlivých politických uskupení v radě města.

Tabulka č. 5 Zástupci politických stran v radě města

Politické strany	2006	2010	2014	2018	2019
ODS	4	1			1
ČSSD		2	3		
KDU-ČSL	2	1	2		
Nezávislá volba	2	3	3		
Strana zdravého rozumu		1	1		
Za prosperitu Šumperka	1				
Pro Šumperk				3	4
Šumperáci				2	
ANO				4	4
TOP 09		1			

Zdroj: Vlastní zpracování, Ročenky města Šumperk

Z tabulky vidíme, že v první polovině sledovaného období se v radě města vyskytují stále stejné politické subjekty. V radě se také po dobu prvních 3 volebních období opakují stejná jména – Mgr. Zdeněk Brož (Nezávislá volba), Ing. Mgr. Jan Havlíček (Nezávislá volba) a Ing. Alena Šmotková (Za prosperitu Šumperka/Strana zdravého rozumu). Po volbách v roce 2018 došlo ke změně vládnoucí garnitury a koalici sestavují strany, které se na vládě dosud nepodílely. Členy rady zůstaly pouze dva členové z roku 2018, Mgr. Tomáš Spurný (Pro Šumperk), který se stal novým starostou a JUDr. Michael Kohajda (Pro Šumperk). Oba tyto členové kandidovali v roce 2014 za uskupení KDU-ČSL a nezávislí – Pro Šumperk. Tito členové rady zůstaly na svých postech i po obměně kolice v roce 2019.

6 ANALÝZA ROZPOČTU OBCE A STRATEGIE ROZVOJE V ŠUMPERKU

Šestá kapitola je zaměřena na dokumenty, které se vztahují k otázce rozvoje ve městě Šumperk. Stěžejní význam zde má jednak rozpočet města, ale také dokument, který se nazývá „Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020.“ Dále se kapitola věnuje organizacím s majetkovou účastí města.

6.1 Rozpočet obce

V této podkapitole je analyzován rozpočet města v letech 2013 – 2018 a důkladněji popsán rozpočet pro rok 2019

Tabulka č. 6 Rozpočet obce v letech 2014 – 2019 (v tisících Kč)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Příjmy	515 211	518 885	528 928	555 101	595 750	661 418
Daňové příjmy	328 031	342 277	352 810	374 047	404 755	437 597
Nedaňové příjmy	77 391	81 948	78 074	98 760	96 429	80 295
Ostatní neinvestiční transfery	59 751	62 709	65 247	64 804	73 796	70 191
Kapitálové příjmy	50 038	31 951	32 797	17 490	20 770	73 335
Výdaje	463 671	506 133	528 439	509 083	742 603	656 826
Provozní výdaj	368 282	379 296	381 952	392 346	592 279	497 580
Investiční výdaje	95 389	126 837	146 487	116 737	149 234	159 004
Saldo rozpočtu	51 540	12 752	489	46 018	-146 853	4 592

Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na www.sumperk.cz

Z tabulky vidíme, že městský rozpočet ve sledovaném období je přebytkový, jedinou výjimkou je rok 2017, kdy rozpočet skončil se ztrátou 146 milionů korun. Tento

nepříznivý výsledek je však způsoben skutečností, že došlo k navýšení základního kapitálu Podniků města Šumperk, a.s. ve výši 150 milionů korun. Na příjmové straně jsou nejvýznamnější položkou příjmy daňové, které tvoří vždy přes 60% příjmů. V letech 2013 a 2018 také vidím značný nárůst kapitálových příjmů. V roce 2013 je to dáno programem snižování energetické náročnosti v mateřských školách, v roce 2017 pak prodejem dlouhodobého majetku města. Na výdajové straně dochází v roce 2018 k navýšení provozních výdajů způsoben náklady na opravy městských bytů a nebytových prostor.⁵⁸

Z rozpočtu na rok 2019, který byl přijímán krátce po předcházejících komunálních volbách novou politickou reprezentací, ve které jak bylo uvedeno v předcházející kapitole, nastaly poměrně podstatné změny v rámci koalice, která obec vedla, což je faktor, který může mít na přístup k rozpočtovým otázkám určitý vliv. Za analýzy rozpočtu na rok 2019 vyplynulo, že obec pracuje jak s daňovými, tak s nedaňovými příjmy a dalšími transfery. Celková výše příjmů na rok 2019 byla plánována ve výši 610 909 000 Kč. Z toho daňové příjmy (kam spadají třeba i místní poplatky, odvody z loterií či odborných zkoušek řidičů apod.) měly činit 423 766 000 Kč, nedaňové (především příjmy z různých forem vlastní činnosti obce, z prodeje majetku apod.) jen 65 895 000 Kč. Ostatní neinvestiční transfery, k nimž patří především příspěvky na výkon státní správy, která je svěřena do působnosti obce, pak činily 53 225 000 Kč. Tento typ příjmů je zároveň možné shrnout jako příjmy z provozní činnosti ve výši celkem 542 886 000 Kč, vedle toho má pak obec příjmy z kapitálové činnosti, se kterými rozpočet na rok 2019 počítal ve výši 68 023 000 Kč.⁵⁹

Pokud se týká výdajů, se kterými rozpočet na rok 2019 pracoval, je třeba v kontextu regionálního rozvoje poukázat na skutečnost, že naprostá většina výdajů, jsou výdaje provozní. Celková výše výdajů obce totiž byla plánována ve výši 683 486 000 Kč, což poukazuje na poměrně významně deficitní rozpočet. Navíc z toho 509 817 000 Kč činí neinvestiční výdaje, které jsou určeny především na zajištění chodu města.

⁵⁸ Rozpočet města - Šumperk. Šumperk [online]. Copyright © 2000 [cit. 06.04.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/cs/sprava-mesta/rozpocet-mesta/>

⁵⁹ Město Šumperk – Rozpočet na rok 2019 [online]. Copyright ©8 [cit. 28.02.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/filemanager/files/405734.pdf>

Na investiční výdaje, které mohou podporovat rovněž rozvoj města v různých formách pak zabývá v rozpočtu pouze 173 669 000 Kč. Z investičních výdajů přitom většina (166 269 000 Kč) je vydávána v rámci činnosti odboru RUI, tedy odboru, který se věnuje právě strategickému plánování, regionálnímu a územnímu rozvoji. Jak je tedy zřejmé, je značným pozitivem, že většina investičních výdajů směřuje právě do oblasti rozvoje. Z hlediska struktury těchto výdajů je pak možné říci, že 46 500 000 Kč mělo být v roce 2019 investováno do vybudování průmyslové zóny, která ve městě schází. Dále 20 000 000 Kč bylo investováno do vybudování přestupního terminálu Šumperk, který je zásadní z hlediska dopravní infrastruktury. Dalších 14 000 000 Kč bylo naplánováno na regeneraci panelového sídliště Prievidzská. Dalších 12 900 000 Kč bylo plánováno pro Úřadovnu na Náměstí míru, stejně tak bylo 12 000 000 Kč určeno na Manufakturu. Stejná část směřovala rovněž jako investice do jídelny na ZŠ Vrchlického. Opomenout nelze ani 8 100 000 Kč určených na lokalitu Školní stejně jako 8 000 000 Kč, které byly určeny na Palackého vnitroblok. Dalších 7 000 000 Kč šlo na cyklostezku Bratrušov, resp. na zajištění bezpečnosti na této cyklostezce, vedle toho bylo na cyklostezku určeno rovněž dalších 1 500 000 Kč, které byly určeny na další aktivity s ní spojené. Vedle toho bylo 6700 000 Kč určeno na ZŠ Rochlického, resp. nucené větrání tříd, které zde mělo být zbudováno, dalších 5500 000 Kč bylo určeno na rekonstrukci domu kultury. Vedle toho bylo v rozpočtu nespočet dalších, ovšem již výrazně menších částek určených na investiční aktivity,⁶⁰ které vesměs korespondovaly se strategií rozvoje města, která je představena v následující podkapitole.

⁶⁰ Město Šumperk – Rozpočet na rok 2019 [online]. Copyright ©8 [cit. 28.02.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/filemanager/files/405734.pdf>

6.2 Strategie rozvoje města

Stěžejním dokumentem v oblasti rozvoje města Šumperka je „*Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020*“, což je politický dokument, který vznikl v roce 2014 a byl vypracován společností, která se jmenuje Haskoning DHV Czech Republic, spol. s.r.o. Strategie sestává celkem ze 179 stran, což svědčí o tom, že se jedná o dokument, který je obsáhlý a propracovaný. Zaměřuje se na různé aspekty rozvoje města. Strategie je koncipována komplexně, což znamená, že sestává celkem z 15 kapitol a dělí se na tři části, kdy první část je koncipována jako analytický profil města, druhá se zaměřuje na SWOT analýzu a třetí pak formuluje návrhy směřující k dalšímu zlepšení a rozvoji v oblastech, kde byly identifikovány problematické aspekty.⁶¹

První dvě kapitoly strategie se zabývají obecnými informacemi o městě a demografickou strukturou jeho obyvatelstva. Třetí kapitola strategie se pak zaměřuje na ekonomiku, která je z hlediska regionálního rozvoje i z hlediska této práce klíčová. Za zmínku stojí fakt, že na území Šumperka je registrováno celkem 6555 ekonomických subjektů, aktivitu však vykazuje jen necelá polovina z nich (48,7 %). Většinu ekonomických subjektů (77 %) přitom představují fyzické osoby podnikající. Celkový trend je takový, že podíl fyzických osob mírně klesá, zatímco právnických osob má mírně vzestupnou tendenci. Z hlediska konkrétních ekonomických aktivit se subjekty v místě nejčastěji věnují obchodu, opravám vozidel, profesním, vědeckým a technickým činnostem a následně také průmyslu a stavebnictví. Ze strategie je dále zřejmé, že rozvojové a výrobní plochy se soustředí primárně v jižní části města, což plyne i z územního plánu, který má Šumperk zpracovaný. Pro potenciální investory je dle strategie město zajímavé zejména proto, že jim může nabídnout odborné zázemí, což je spojeno i s vysokou úrovní vzdělanosti stejně jako s dostupností většího množství vzdělávacích institucí, které se nacházejí nejen v Šumperku, ale i v jeho okolí. Důležitá je rovněž pomoc při stavebních řízeních, pomoc směřující k získání dotací anebo třeba dobré bytové,

⁶¹ Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020. Šumperk [online]. Copyright © 2014 [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: <https://m.sumperk.cz/filemanager/files/130564.pdf>

sociální a také vzdělávací podmínky. Důležitým zjištěním je pak rovněž fakt, že dle průzkumu, který realizoval týdeník Ekonom nejsou místní podnikatelé příliš spokojeni s přístupem radnice. Je však nutné zmínit, že tento průzkum pochází z roku 2012, mohlo tedy dojít k řadě změn.⁶²

Čtvrtá kapitola strategie je zaměřena na sociální prostředí, které je pro účely této práce rovněž klíčové. Důležité je, že je zde zpracován Komunální plán sociálních služeb, jehož prostřednictvím je usilováno o vytvoření fungujícího systému sociálních služeb ve městě, který by měl naopak reflektovat potřeby občanů města, ale i místní specifika. Důraz je kladen na efektivní vynakládání finančních prostředků za podmínky dostatečné úrovně poskytovaných sociálních služeb. Sociální služby jsou v Šumperku cíleny jak na seniory, tak na zdravotně postižené, ale stejně tak i rodinám s dětmi a mládeži, opomenout však nelze ani osoby, které se nacházejí v krizové situaci, popř. jsou ohroženy sociálním vyloučením. Zde je třeba zmínit, že v Šumperku je pouze jedna nemocnice, jejíž spádová oblast zahrnuje až 200 000 obyvatel. Z hlediska sociálních a zdravotních služeb je možné říci, že Šumperk lze zařadit mezi střediska vyšší hierarchické úrovně.⁶³

Další kapitola se zaměřuje na školství, nevládní neziskové organizace a jiná občanská sdružení, zařazena je do ní rovněž analýza vztahující se k problematice nabídky volnočasových aktivit v Šumperku. Šestá kapitola strategie je pak věnována kriminalitě a bezpečnosti, což je rovněž z pohledu regionálního rozvoje zásadní faktor. Z této kapitoly vyplývají především následující závěry: město má dlouhodobě a koncepčně řešenou prevenci kriminality, disponuje rovněž dohlížecím kamerovým systémem, který zvyšuje bezpečnost. Další kapitola pak byla věnována kultuře, sportu a volnočasovým aktivitám.

Osmá kapitola strategie je věnována cestovnímu ruchu, který je pro Šumperk poměrně významnou ekonomickou aktivitou, neboť Šumperk má historické centrum

⁶² Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020. Šumperk [online]. Copyright © 2014 [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: <https://m.sumperk.cz/filemanager/files/130564.pdf>

⁶³ Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020. Šumperk [online]. Copyright © 2014 [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: <https://m.sumperk.cz/filemanager/files/130564.pdf>

s řadou atraktivit. Město klade na cestovní ruch důraz, což se projevuje například v nabídce ucelených turistických produktů. Vysoký potenciál, který ještě není zcela rozvinutý, je zde pak spojen s tematickým cestovním ruchem. Zde strategie pracuje s možností zaměřit se na historii, k níž patří například procesy s čarodějnicemi anebo třeba na textilní průmysl. Charakteristickým rysem města je skutečnost, že ubytovací zařízení jsou spíše levnější a nižší kvality, což samozřejmě přitahuje spíše klientelu s menším rozpočtem, byl by zde však prostor pro rozvoj ubytovacích kapacit vyšší kvality, které by mohly zaujmout bonitnější klientelu. V posledních letech také kontinuálně klesá průměrná délka pobytu ve městě, což je oblastí, na které by se z pohledu regionálního rozvoje mělo zapracovat, neboť tento faktor má zásadní vliv na ekonomický přínos cestovního ruchu pro Šumperk. Devátá kapitola se věnuje dopravě. Zde je třeba zmínit, že problematickým aspektem je nedokončená komunikace mezi Mohelnicí a Šumperkem, nicméně jinak je dopravní síť po kapacitní stránce vyhovující. Je zde k dispozici kvalitní železniční spojení.⁶⁴

Desátá kapitola se pak zaměřuje na technickou infrastrukturu. Vyplývá z ní, že naprostá většina (98,5 %) bytů v Šumperku je napojeno na kanalizaci. Skupinový vodovod je dostačující jak v současnosti, tak i výhledově do budoucna. Rovněž kapacita čističky odpadních vod se jeví být dostačující. Podnikatelé působící ve městě negativně hodnotí cenu vodného a stočného. Jedenáctá kapitola se věnuje problematice životního prostředí. Dvanáctá kapitola je věnována správě města. Upozorňuje mimo jiné na skutečnost, že Šumperk není členem žádného euroregionu, což je z hlediska dalšího rozvoje významným negativem. Udržuje však partnerství s šesti zahraničními městy a jedním českým městem.⁶⁵

Třináctá kapitola pak představuje SWOT analýzu města, která byla realizována samostatně pro různé oblasti. Pro účely této práce je důležité zaměření na ekonomiku, kde byla zjištěna pozitiva spojená s nízkou zátěží podnikatelů v cestovním ruchu místními poplatky, nízký ukazatel dluhové služby města

⁶⁴ Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020. Šumperk [online]. Copyright © 2014 [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: <https://m.sumperk.cz/filemanager/files/130564.pdf>

⁶⁵ Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020. Šumperk [online]. Copyright © 2014 [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: <https://m.sumperk.cz/filemanager/files/130564.pdf>

nepřesahující hodnotu 5 %, výskyt významných podniků ve městě, přítomnost zahraničních investorů, vysoký podíl investic v rámci rozpočtu města a také vyšší míra vzdělanosti obyvatelstva či již existující systémová platforma, která umožňuje komunikaci vedení města s významnými podnikatelskými subjekty. Mezi slabé stránky pak naopak patří zejména pokles počtu ekonomických subjektů v Šumperku, chybějící průmyslová zóna, skutečnost, že mladí a vzdělaní lidé často z města odcházejí, čímž schází skutečně vysoce kvalifikované lidské zdroje, samotná podprůměrná ekonomická aktivita rovněž vypovídá o tom, jaký je stav v Šumperku. Významný je i úbytek obyvatelstva. Dále byly zjišťovány příležitosti, které by bylo možné využít. Patří sem posilování dostředivosti města, pojetí města jako brány pro turisty v regionu Jesenicka, posílení spolupráce s podnikatelskou sférou stejně jako třeba využívání finančních prostředků z evropských fondů. Identifikována byla rovněž mnohá ohrožení, k nimž se řadí například migrace obyvatel do větších měst, skutečnost, že existující systém komunikace mezi podnikateli a městem nefunguje zcela uspokojivě, rychlé stárnutí obyvatel, popř. zastavení výstavby v oblasti dopravní infrastruktury.⁶⁶

Čtrnáctá a rovněž patnáctá část strategie města Šumperk tvoří návrhovou část. Právě z této pasáže lze více než z jiných pasáží vyčíst, jaké je směřování strategického rozvoje města, resp. spíše jaké mělo být v roce 2014, kdy byla strategie připravována. Je třeba vycházet ze skutečnosti, že ačkoliv byla strategie připravena na šest let, reflektovala především politický názor, ale také odborné závěry plynoucí z analýz tehdejší politické reprezentace. Je tedy zřejmé, že ačkoliv některé výše zmíněné problémy nesporně v Šumperku existují i v současné době, příliš se s jejich řešením nepokročilo, protože to z politického hlediska není prioritou. Vedle toho jsou otázky, na kterých se pracuje poměrně intenzivně, a to právě proto, že patří k těm, které chtěla řešit nejen předcházející, ale i současná politická reprezentace. Strategie tak na základě socioekonomických východisek a politických preferencí formuluje následující strategickou vizi, která říká, že:

⁶⁶ Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020. Šumperk [online]. Copyright © 2014 [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: <https://m.sumperk.cz/filemanager/files/130564.pdf>

„Město Šumperk chce být v horizontu strategie:

- *Dynamickým městem, které svým obyvatelům poskytuje kvalitní rezidenční zázemí, dostatek příležitosti k jejich rozvoji a naslouchá jejich potřebám;*
- *Odpovědným městem, které systematicky rozvíjí stabilní partnerství se svými podnikateli a dlouhodobě buduje dobré podmínky pro podnikání*
- *Činorodým městem, které rozvíjí potenciál své polohy jako brány do Jeseníků a využívá každé příležitosti k rozšíření nabídky pro návštěvníky*
- *Sebevědomým městem, které slouží svému regionu – obyvatelům Šumperska*
- *Město Šumperk bude vstřícným, kulturním a vzdělaným městem, kde se dobře dýchá*
- *Obyvatelům, návštěvníkům i podnikatelům – nejen díky horám za zády. Městem, odkud lidé neodcházejí a kam se naopak rádi vrací. Městem, které roste.“⁶⁷*

Strategická vize pak formuluje celkem čtyři základní priority v oblasti regionálního rozvoje. K těmto prioritám náleží jednak podpora ekonomického rozvoje, sociální prostředí a lidské zdroje, dále pak také rozvoj infrastruktury a kvality životního prostředí a opomenout nelze ani kulturu, cestovní ruch a volný čas, které by rovněž měly být podporovány. V následující patnácté kapitole jsou pak formulovány konkrétní priority, kterých má být v Šumperku dosahováno. Patří sem jednak podpora lokální ekonomiky, kde je důraz kladen na rozvoj podnikání a podporu vzniku nových pracovních míst v Šumperku, důležitá je rovněž podpora spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem. Další prioritou je pak sociální prostředí a lidské zdroje, kde se klade důraz na další rozvoj vzdělanosti, důraz je kladen také na rozvoj sociálních služeb, zajištění bezpečnosti. Třetí prioritou je pak rozvoj infrastruktury a životního prostředí, kde je důraz kladen primárně na zajištění kvalitního napojení města na páteřní komunikace, dále je podporován rovněž rozvoj technické infrastruktury a zajištění kvality a dostatečných kapacit této infrastruktury, opomenout nelze ani podporu zdravého a vitálního životního prostředí ve městě. Čtvrtou prioritou, již je kultura a volný čas, pak má dle strategie město realizovat prostřednictvím rozvoje potenciálu cestovního ruchu. Další prioritou je pak efektivita

⁶⁷ Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020. Šumperk [online]. Copyright © 2014 [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: <https://m.sumperk.cz/filemanager/files/130564.pdf>

ve veřejné správě, kdy je usilováno o zavádění principů tzv. good governance (neboli dobré správy), dále je důraz kladen rovněž na posílení komunikace s občany a také na transparentnost veřejné správy ve městě. Stejně tak má být posilována jak spolupráce dovnitř, tak i navenek města.⁶⁸

Strategie rozvoje města je v platnosti do konce roku 2020, hodnocení její úspěšnosti tedy bude probíhat až v následujících letech. Po dobu platnosti strategie však proběhl velký počet projektů, které se snaží naplnit priority regionálního rozvoje stanovené ve strategii. V následující tabulce jsou představeny příklady investičních projektů z roku 2019 vztahujícím se k jednotlivým prioritám.

Tabulka č. 7 Příklady investičních projektů (v tisících Kč)

Popis	Rozpočet	Z toho dotace	Zdroj dotace
Podpora podnikání ve městě			
Příprava rozvoje průmyslové zóny	2 000		
Rozvoj vzdělanosti			
ZŠ Vrchlického – oprava budovy jídelny	12 000	2 700	OPŽP
MŠ Jeremenkova – zateplení budovy	7 000	2 800	OPŽP
Bezpečnost			
Protipovodňový varovný systém	10 154	7 107	OPŽP
Dopravní infrastruktura a životní prostředí			
Cyklostezka Bratrušovská	25 000	11 265	SFDI

⁶⁸ Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020. Šumperk [online]. Copyright © 2014 [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: <https://m.sumperk.cz/filemanager/files/130564.pdf>

Rekonstrukce přednádraží	165 000	54 000	IROP
Lesopark cihelna (studie)	365		
Kultura a cestovní ruch			
Manufaktura Šumperk – muzeum textilu	11 500	4 000	OP kraj
Zavádění a rozvoj principů „good governance“			
Nástroje pro zlepšení efektivity veřejné správy	5 000		

Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na www.sumperk.cz

Z tabulky vidíme, že město při investicích postupuje dle priorit strategického plánu. Dále je zde vidět snaha o větší diverzifikaci zdrojů. Na jednotlivé projekty byly čerpány dotace z evropských operačních programů (Operační program životní prostředí, integrovaný regionální operační program), státních fondů (Státní fond rozvoje dopravní infrastruktury) i krajských prostředků.

6.3 Organizace s majetkovou účastí města

Město Šumperk se majetkově podílí na třech organizacích. Jedná se o Divadlo Šumperk, s.r.o., Podniky města Šumperk a.s., které jsou ze 100% vlastněny městem a Vodohospodářská zařízení Šumperk a.s., s přibližně 35% podílem města Šumperk. Vzhledem k zaměření práce je věnována pozornost pouze jedné z organizací v období let 2006 – 2020.

6.3.1 Vodohospodářská zařízení Šumperk a.s.

Akciová společnost Vodohospodářských zařízení Šumperk (VHZ) je akciovou společností 100% vlastněnou městy a obcemi šumperského okresu. V současné době je počet akcionářů 28.

Seznam všech akcionářů dle abecedy

1. obec Bludov	11. město Mohelnice	20. obec Sobotín
2. město Hanušovice	12. obec Moravičany	21. město Staré Město
3. obec Hraběšice	13. obec Nemile	22. obec Stavenice
4. obec Chromeč	14. obec Olšany	23. město Šumperk
5. obec Jestřebí	15. obec Petrov nad
Desnou	24. obec Třeština
6. obec Krchleby	16. obec Postřelmůvek	25. obec Velké Losiny
7. město Loštice	17. obec Rájec	26. obec Víkřovice
8. obec Loučná nad
Desnou	18. obec Rapotín	27. obec Vyšehoří
9. obec Maletín	19. obec Ruda nad
Moravou	28. město Zábřeh
10. obec Mírov		

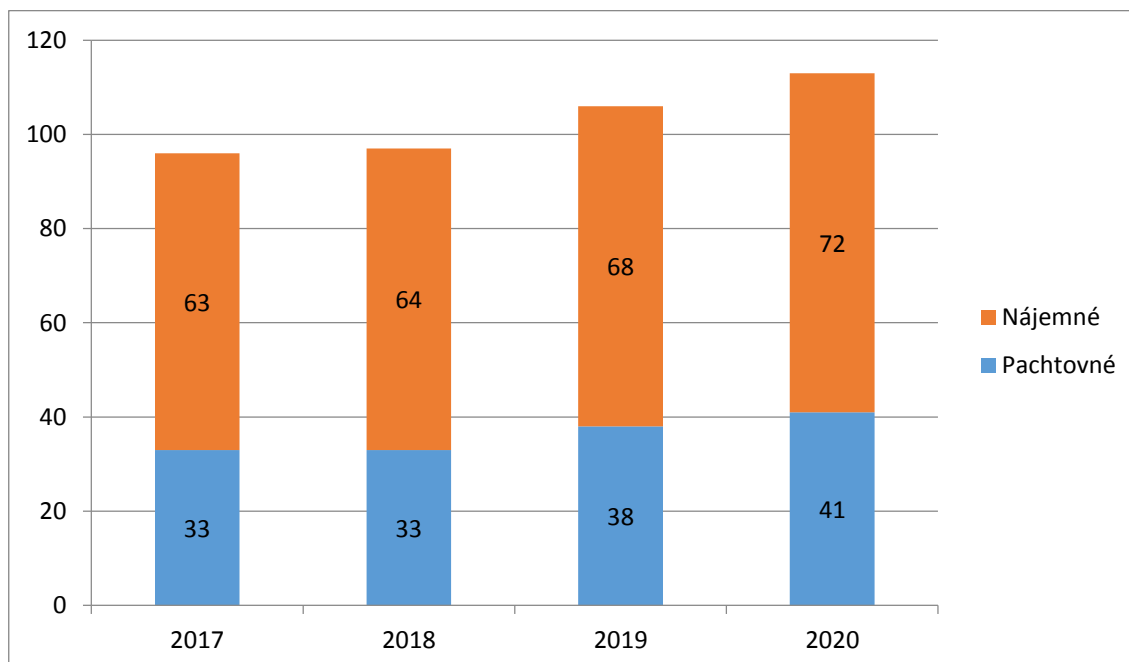
Nejvýznamnějšími akcionáři s podíly přesahující 10 % akcií byli v roce 2018 město Šumperk (s podílem 35,1 %), město Zábřeh (19,9 %) a město Mohelnice (16,6 %). Podíly ostatních akcionářů dosahují jednotek až promilí procent a mohou tedy být přehlasovány třemi nejvýznamnějšími akcionáři.

VHZ vznikla 1. ledna 1994 a navazuje na činnost dřívějšího státního podniku Vodovody a kanalizace Šumperk. Společnost založil Fond národního majetku a členy bylo jednatřicet měst a obcí. Akcie byly rozděleny mezi města a obce a jejich poměr odpovídal hodnotě podílu na společném majetku. Základní kapitál společnosti činí 1.025.481.000,- Kč.

Správu a provoz zajišťuje Šumperská provozní vodohospodářská společnost, a.s., momentálně vlastněná francouzskou společností SUEZ Water CZ, s.r.o., členem vodohospodářské divize francouzské skupiny SUEZ. Jmenovaná společnost na základě dlouhodobých smluv spravuje a zajišťuje provoz společnosti VHZ a hradí za provozování vodohospodářské infrastruktury společnosti VHZ Šumperk nájemné a

pachtovné. V následující tabulce vidíme vývoj ceny nájemného a pachtovného v posledních letech, které jsou hlavním zdrojem příjmů společnosti VHZ⁶⁹

Graf č. 5 Vývoj nájemného a pachtovného (v milionech Kč)

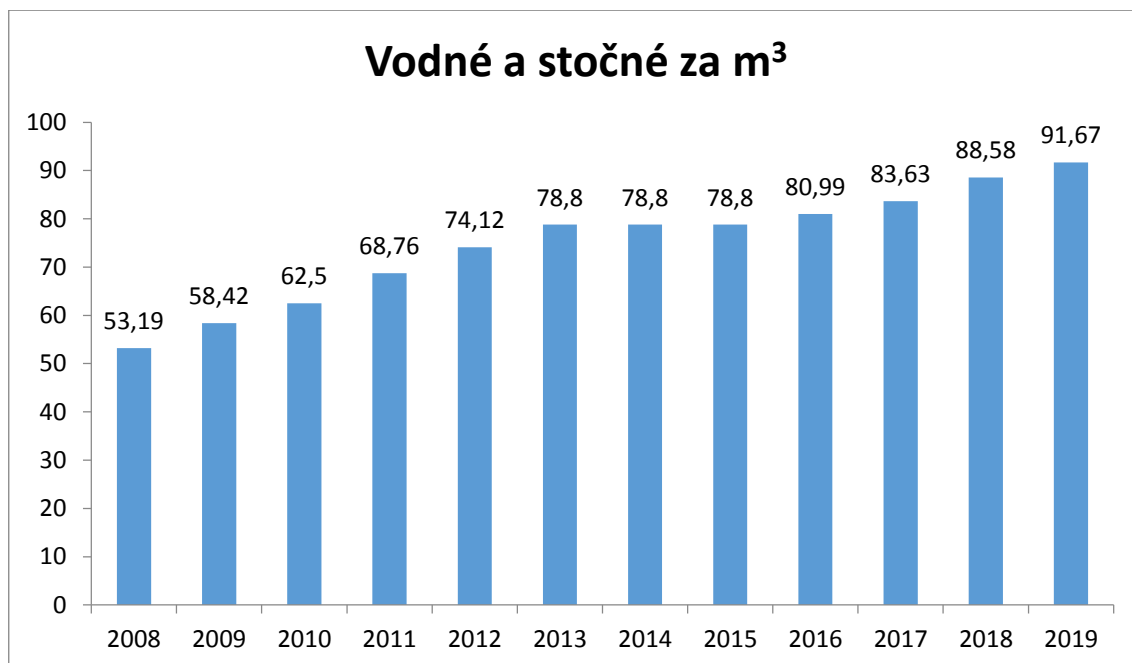
Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na www.vhz.cz

Výše nájemného vychází ze smluv uzavřených mezi VHZ a provozní společností rozdělných zvláště na kanalizační složku (pachtovné) a vodovodní složku (nájemné). Cena pachtovného je momentálně určována smlouvou z roku 2015. K tomuto roku jsou i zakotveny stálé ceny pachtovného, které jsou každoročně upravovány hodnotou inflace a vývojem indexů spotřebitelských cen. Cenu nájemného řeší smlouva z roku 1996, momentálně upravená dodatkem z roku 2016, který stanovuje stálou cenu nájemného do roku 2020. Výše nájemného pro každý rok je pak upravována stejně, jako u pachtovného.

Tato data lze porovnat s dlouhodobým vývojem ceny vodného a stočného vybíraného provozní společností od koncových odběratelů.

⁶⁹ Vodohospodářská zařízení Šumperk [online]. Copyright ©p [cit. 28.03.2020]. Dostupné z: http://www.vhz.cz/userfiles/P%C5%99%C3%ADloha%201%20V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202018_design.pdf

Graf č. 6 Vývoj vodného a stočného za m³

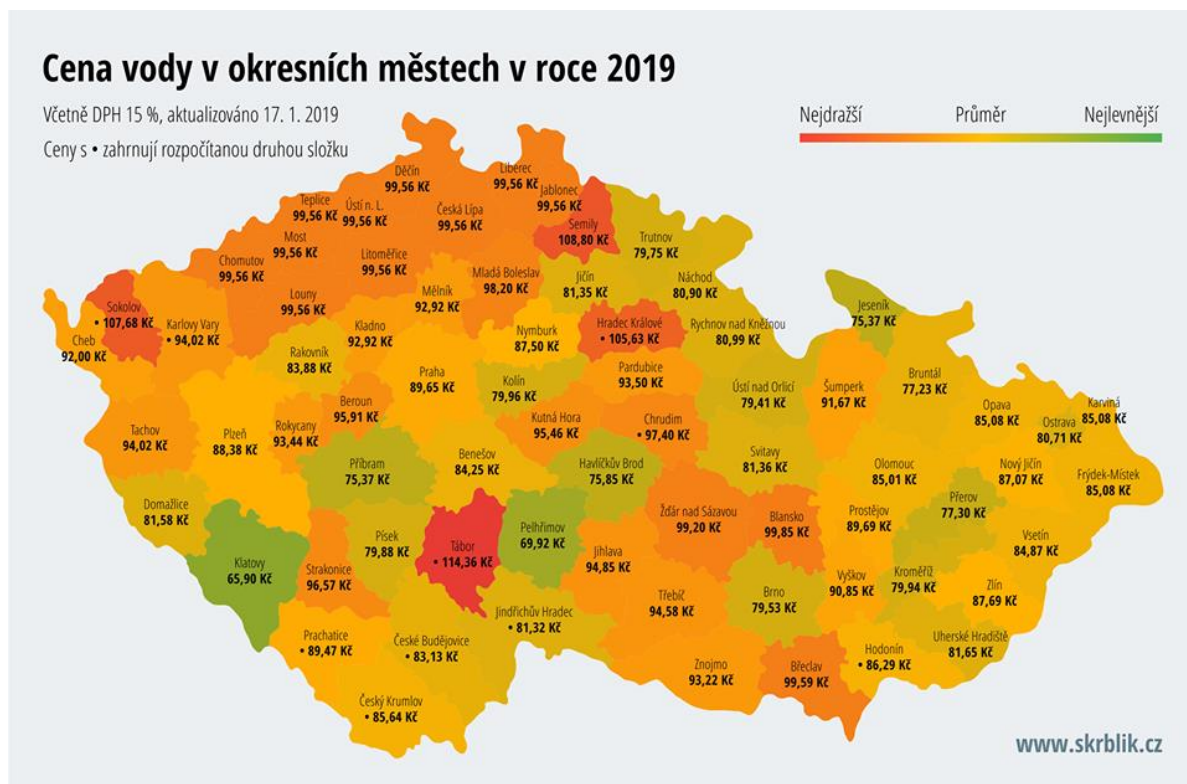
Zdroj: Vlastní zpracování, dostupné na www.vhz.cz

Cenotvorba vodného a stočného je detailně popsána v nájemní smlouvě na provoz kanalizací a je ovlivněna převážně inflací a indexem spotřebitelských cen.⁷⁰

Při porovnání roku 2017 a 2018 tak vidíme, že došlo k nárůstu vodného a stočného o necelých 5,9 %, které bylo způsobeno inflací, ale také nárůstem indexu spotřebitelských cen. Výše nájemného se však odvíjí od cenové úrovně z roku 2015 a byla navýšena jen o inflaci, tedy o přibližně 2,35 %. Můžeme tedy konstatovat, že aktuální smlouvy o výši nájemného nejsou pro VHZ příliš výhodné, když nereflektují vývoj spotřebitelských cen.

⁷⁰ http://www.vhz.cz/user-files/P%C5%99%C3%ADloha%201%20V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202018_design.pdf

Obrázek č. 1 Cena vodného a stočného v okresních městech

Z porovnání cen vodného a stočného v okresních městech v roce 2019 vidím, že Šumperk se pohybuje lehce nad republikovým průměrem. Za porovnání stojí zvláště porovnání rozdílných modelů fungování provozu. V modelu smíšeného fungování (provoz přímo zajišťuje společnost vlastněná městem) fungují Přerov, Plzeň nebo Teplice. Z porovnání cen ale vidíme, že v Plzni a Přerově jsou ceny nižší, v Teplicích naopak vyšší než v Šumperku. Můžeme tedy konstatovat, že změna modelu fungování automaticky nezaručuje nižší cenu vodného a stočného, ale odvíjí se i od mnoha jiných faktorů

Aktuální smlouvy s provozní společností jsou platné do konce roku 2020. Společnosti VHZ se do budoucna zabývá několika možnostmi, jak dále zajistit provozování vodovodů a kanalizací, k čemuž si nechala vypracovat odborné studie. Výsledkem je pět variant fungování společnosti.

1) Oddílný model fungování

Model současné spolupráce, kdy je pomocí provozní smlouvy řešen vztah mezi VHZ a provozní společností.

- Hlavními výhodami je přenos provozních rizik na soukromou společnost a příjem z pronájmu bez nároků a kvalifikovanou pracovní sílu
- Hlavními nevýhodami je neexistence soutěžního prostředí, špatný přístup k unikátním technickým prostředkům spojených s provozováním vodovodů a kanalizací a odliv zisků k soukromému majiteli

2) Smíšený model fungování

Model, kdy majitel infrastruktury (VHZ) zajišťuje i její přímé provozování. Bylo by ho možné dosáhnout nákupem 100% akcií provozní společnosti a následnou fúzí nebo založením vlastní provozní divize. Tento model provozu požívá několik dalších městech podobné velikosti v České republice, příkladem může být Přerov

- Hlavními výhodami je nezávislost na soukromém subjektu, možnost přímo jednat s odběrateli i dodavateli a přístup k unikátním technickým prostředkům pro provoz
- Nevýhodami je potřeba sehnat kvalifikovanou pracovní sílu a převzetí plné odpovědnosti za provozní rizika společností VHZ (tedy i akcionáři)

3) Vlastnický model fungování

V tomto modelu by provozní společnost byla ze 100% vlastněna majitelem infrastruktury (VHZ), ale uchovala by si svou samostatnost. Toho by bylo možné dosáhnout nákupem 100% akcií provozní společnosti bez následné fúze nebo založením nové provozní společnosti

Výhody i nevýhody tohoto modelu jsou podobné jako u smíšeného modelu

4) Model samostatného provozování

Model, ve kterém by si jednotliví akcionáři VHZ (obce) provozovali vodohospodářskou infrastrukturu samostatně

5) Nulová varianta

Varianta, kdy by se nepodařilo do konce roku zvolit žádný jiný model provozování a bylo by nutné uzavřít smlouvu se stávajícím provozovatelem. Na tuto možnost pomatuje i současná provozní smlouva, která stanovuje že pokud v posledním roce platnosti smlouvy nedojde k jejímu písemnému vypovězení jednou ze stran, prodlužuje se platnost smlouvy o jeden rok

Odborné studie zvolili jako nejvýhodnější variantu model smíšeného fungování s variantou nákupu 100 % současné provozní společnosti. Druhým v pořadí je vlastnický model fungování opět s variantou nákupu 100% akcií současné provozní společnosti. Dalším v pořadí je oddílný model fungování, tedy vyhlášení koncesního řízení na nového provozovatele, Nejméně výhodnou pak určila variantu zakládání nové provozní divize VHZ. Varianta samostatného provozování byla zavrhnuta, s nulovou variantou se počítá pouze jako s nouzovým řešením. V letech 2017 – 2018 pak probíhala jednání mezi VHZ a majitelem provozní společnosti, SUEZ Water,s.r.o. Jednání dopadla neúspěšně a k prodeji akcií nedošlo.

Na valné hromadě 22.2 2019 pak došlo ke klíčovému verdiktu, kdy se akcionáři společnosti rozhodli pro zahájení koncesního řízení na správu a provoz vodohospodářské infrastruktury. Samotné koncesní řízení pak bylo zahájeno k 1.1. 2020, lhůta na dodání nabídek je do 4.4. 2020. Celková hodnota zakázky se odhaduje na 1,45 miliard Kč. Šumperská provozní vodohospodářská společnost se k záležitosti dlouhodobě nevyjadřuje a není tedy jasné, zda se koncesního řízení zúčastní.⁷¹

Skutečnost, že společnost fakticky neprovozuje vodovody a kanalizace, ale pouze přepronajímá své kapacity soukromé společnosti je předmětem dlouhodobých sporů v zastupitelstvu největšího akcionáře, města Šumperk.

V čele společnosti stojící výkonný ředitel řídí zaměstnance VHZ a zodpovídá se předsedovi představenstva. Představenstvo je statutárním orgánem společnosti a má

⁷¹ VHZ Šumperk vypsala tendr za 1,45 miliardy – Vodárenství.cz. Vodárenství.cz – Vzdělávací a informační portál – vše o nejcennější surovině na jednom místě [online]. Copyright © 2017 [cit. 04.04.2020]. Dostupné z: <http://www.vodarenstvi.cz/2020/01/04/vhz-sumperk-vypsala-tendr-na-spravu-majetku-za-145-miliardy/>

šest členů. Předseda představenstva zastupuje společnost samostatně nebo v jeho nepřítomnosti dva členové představenstva společně. Hlavním úkolem představenstva je rozhodovat o všech investičních akcích a také určovat ceny vodného a stočného pro jednotlivá období. Dozorčí rada je kontrolním orgánem společnosti, má tři členy a dohlíží na výkon působnosti představenstva a uskutečňování podnikatelské činnosti společnosti. Mezi hlavní úkoly dozorčí rady patří projednávat hospodaření společnosti, majetkové změny společnosti apod. Zástupci jednotlivých akcionářů společnosti se nacházejí v obou těchto orgánech. Na zástupce město Šumperk jako na největšího akcionáře zpravidla připadá jedna pozice v představenstvu společnosti a jedna pozice v dozorčí radě, jak je tomu i v aktuálním období. Valné hromady společnosti pravidelně připadají na únorový termín a reflektují tak výsledek podzimních komunálních voleb.

Současné vedení společnosti (zvoleno na valné hromadě 4.2. 2019)

Předseda představenstva: Martin Hoždora.(ANO)

Členové představenstva: Mgr. Jan Špička, Ing. Radim Sršeň, Ph. D., Mgr. Pavel Doubrava, Jan Konečný, RNDr. František John, Ph. D.

Předseda dozorčí rady: Doc. JUDr. Michael Kohajda, Ph. D. (Pro Šumperk)

Členové dozorčí rady: Mgr. Bohuslav Hudec, Vladimír Hroch.

Členové představenstva za Šumperk ve sledovaném období (2006 – 2020)

2007 – 2011 Mgr. Zdeněk Brož (Nezávislá volba) – člen představenstva

2011 – 2015 Mgr. Tomáš Potěšil (ODS) – člen představenstva

2015 – 2019 Ing. Petr Suchomel (KDU-ČSL) – předseda představenstva

Z uvedených informací můžeme pozorovat změny v představenstvu i v dozorčí radě po každé změně vládnoucí koalice v Šumperku. Zajímavým aspektem je, že zatímco v dozorčí radě zastupuje Šumperk vždy člen vládnoucí koalice, v dozorčí radě společnosti se ve sledovaném období objevuje i zástupce opozice (zástupce hnutí ANO v letech 2015 – 2019).⁷²

⁷² Veřejný rejstřík a Sběrka listin - Ministerstvo spravedlnosti České republiky. [online]. Copyright © 2012 [cit. 04.04.2020]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=439461&typ=UPLNY>

7 VÝSLEDKY POLOSTRUKTUROVANÝCH ROZHovorŮ

Polostrukturované rozhovory byly vedeny s čtyřmi současnými zastupiteli města Šumperk a jedním bývalým zastupitelem, který dodnes působí v podniku s majetkovým podílem města (Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s.). Dva z respondentů byli také v minulosti předsedové představenstva VHZ, další respondent je jejím současným předsedou. Zastupitelé jsou zástupci různých politických stran, představují tedy názory jako současné koalice, tak opozice. V rozhovoru byli zastupitelé dotazováni také na vliv komunálních voleb na vedení organizací s majetkovou účastí města. Údaje z rozhovorů byly dále pracovány do několika kategorií.

7.1 Volby a vztahy mezi koalicí a opozicí

První soubor otázek se zabývá politickými ambicemi respondentů, jejich volebními prioritami a dále názorem respondentů na výsledky voleb, průběh povolebního vyjednávání a vztahy v zastupitelstvu.

Z odpovědí respondentů vidíme rozdíly v motivaci pro vstup do komunální politiky. Ač všichni jako hlavní motivaci uvádějí vůli pracovat pro rozvoj města, je zde poznat jistou frustraci opozičních zastupitelů. Například Ing. Petr Blažek z opozičního hnutí PRO-REGION uvádí, že jeho motivací pro vstup do politiky byla bezradnost z amaterismu dosavadních zastupitelů města, kteří jsou „odtrženi od reality a neřeší aktuální problémy občanů“.⁷³

Různé byly i priority jednotlivých kandidátů do zastupitelstva při komunálních volbách v roce 2018. Důvodem byla skutečnost, že každá ze stran, která ve volbách uspěla má svůj program, ve kterém má priority, které považuje za důležité, ale také jsou aspekty, které pro ni zdaleka takový význam nemají. Většina členů těchto stran a hnutí přitom s programem strany a hnutí minimálně z významné části souhlasí, což je také důvodem, proč jsou jejich členem a kandidují za danou stranu a hnutí. Martin

⁷³ Rozhovor č. 4

Hoždora z ANO si za prioritu zvolil „Transparentnost ve veřejných zakázkách a financích“ což se kryje i s programem hnutí ANO.⁷⁴ Dále ale vidíme i konkrétnější priority v komunální politice, například požadavek na „*výměnu starosty, výměnu vedení Podniků města Šumperk a.s. a změna modelu provozování Vodohospodářské společnosti Šumperk a.s.*“ jak uvádí Ing. Petr Blažek.⁷⁵ Obecně lze říci, že odpovědi na otázku volebních priorit se většinou shodují s volebním programem stran, které respondenti reprezentují. Respondenti také vyjádřili osobní ztotožnění s volebním programem stran, za které kandidují. Ne vždy mají všichni na vše stejný názor, což se projevilo i poměrně nedlouho po volbách právě rozpadem koalice v Šumperku, politici samozřejmě mají možnost vyjádřit odlišné stanovisko, nicméně realita je taková, že většina politických stran a hnutí, které jsou v Šumperku v zastupitelstvu, se schází i mimo zastupitelstvo v rámci jednotlivých stran a dopředu si ujasňují, které návrhy na zastupitelstvu podpoří a které nikoliv, přičemž obvykle je hlasování v rámci strany jednotné. Všichni ale také uvádějí, že na jednání vždy hlasují podle svého osobního přesvědčení.

V otázkách výsledku voleb a spokojenosti s povolebním vyjednáváním respondenti logicky odpovídaly podle volebních výsledků svých stran. Spokojeni s výsledkem voleb jsou všichni dotazovaní, kteří dostali důvěru voličů, spokojenost s vyjednáváním o vzniku koalice vyjadřuje pouze zástupce hnutí ANO. Zástupce ODS Mgr. Tomáš Potěšil uvádí „*povolebního vyjednávání jsme se aktivně účastnili, ale chování vítěze voleb, hnutí ANO, bylo poněkud nestandardní a došlo k odstoupení lídra kandidátky*“.⁷⁶ Kandidáti hnutí PRO-REGION a SPD nebyli k pokročilému vyjednáváním o podobě koalice přizváni. Všichni respondenti ale poukazují na změnu ve vedení města, kdy se starostou po čtyřech volebních obdobích nestane Mgr. Zdeněk Brož, který odchází do opozice.

Otázka na vztah koalice a opozice respondenty opět rozdělila. „*Za dobu co působím v zastupitelstvu, byla situace na radnici v tomto volebním období asi nejvyhrocenější. Za éry starosty Brože sice proběhlo několik velkých politických kauz, ale úroveň*

⁷⁴ Rozhovor č. 3

⁷⁵ Rozhovor č. 4

⁷⁶ Rozhovor č. 1

diskuze v zastupitelstvu byla na konstruktivní úrovni. Osobní útoky, které proti sobě vedli zástupci koalice v loňském roce, jsem ještě nezažil. Situace se, ale již uklidnila a vztah většinou opozičních klubů je korektní“ uvádí Mgr. Tomáš Potěšil z ODS.⁷⁷ Zástupce SPD uvádí, že ke spolupráci s koalicí má výhrady, ale oceňuje alespoň fakt, že se koalice drží zavedených standardů a do kontrolních orgánů jmenovala členy opozice. Zástupce hnutí PRO-REGION se spoluprací v zastupitelstvu spokojen není a stěžuje si, že návrhy opozice jsou odmítány bez řádného prodiskutování. Vyjma zástupce hnutí ANO se všichni respondenti shodují, že situace na radnici po komunálních volbách v roce 2018 nebyli ideální, povolební vyjednávání trvalo dlouho a výsledná koalice byla nestabilní. V otázce největších neshod mezi koalicí a opozicí většina respondentů uvádí jako hlavní důvod rozdílný pohled na řešení situace, ale často jsou uváděny i osobní spory mezi členy koalice a opozice. Například zastupitel za ANO uvádí *„Po dvou letech na radnici jsem zjistil, že při jednání s některými kolegy je věcná argumentace k ničemu“*.⁷⁸

7.2 Vliv komunálních voleb na organizace s majetkovou účastí města

Druhý soubor otázek je zaměřen na společnost Vodohospodářská zařízení Šumperk a.s., která se stala jedním z důležitých témat posledních komunálních voleb.

Jako svou osobní prioritu pro komunální volby v roce 2018 problematiku VHZ zmiňuje pouze Ing. Petr Blažek z hnutí PRO-REGION, ale i zbytek respondentů uvádí, že téma zmiňují ve svých volebních programech.

„Problém Vodohospodářských zařízení Šumperk, se táhne již od privatizace na počátku 90. Let. Tehdy si bývalí manažeři státního podniku založili společnost, přes kterou si pronajali vodovodní a kanalizační infrastrukturu Vodohospodářských zařízení. Od roku 2002 vlastní provozní společnost francouzská firma Suez, která má platnou nájemní smlouvu do roku 2020. Za mého působení ve funkci předsedy představenstva se problém končící smlouvy stal významným politickým tématem. Já osobně jsem čelil obviňování, že mám zájem prodloužit smlouvu se společností Suez,

⁷⁷ Rozhovor č. 1

⁷⁸ Rozhovor č. 3

což je samozřejmě nesmysl a vzhledem ke změně legislativy by ani nebylo možné podobnou smlouvu přijmout. Mojí snahou o řešení situace bylo jednání o odkoupení Šumperské provozní vodohospodářské společnosti v letech 2016-2017, které však dopadlo neúspěšně. Dále jsme tedy zadali vypracování studie nezávislou firmou, která by posoudila možnosti dalšího postupu. Jako nejvýhodnější vyšla možnost o zahájení koncesního řízení na správu a provoz infrastruktury, nejméně výhodnou se ukázala varianta zřízení nové společnosti. Náklady na zřízení takovéto společnosti jsou odhadovány na 250-300 milionů korun. Při této částce by jsme museli skokově zvednout cenu vody o zhruba 15 korun na kubík“ vyjadřuje se k problému Ing. Petr Suchomel⁷⁹. Podobně se na historii problému VHZ dívají i zastupitelé za ODS a ANO. Ing. Petr Blažek z hnutí PRO-REGION má na věc jiný názor a odmítá aby „kapitál, který by měl zůstat v regionu, odtékal velkým proudem pryč“.⁸⁰ Trvá také na svém názoru, že nejvýhodnějším řešením pro město regionu by bylo, kdyby si provozovali vodohospodářskou infrastrukturu sami. Ing. Jaroslav Horák za SPD uvádí, že v minulém volebním období byl zastáncem provozování infrastruktury přímo obcemi v regionu, po prostudování několika nezávislých studií se ale přiklání k vypsání koncesního řízení.

Co se týče vlivu komunálních voleb na chod podniku, relevantní odpověď nám mohou poskytnout tři zastupitelé, kteří byli do podniku dosazeni za město Šumperk. Mgr. Tomáš Potěšil uvádí „v podniku jsem působil jako řadový člen představenstva a za své funkční období, jsem žádné zvláštní politické tlaky ze strany šumperského zastupitelstva jsem necítil,“⁸¹ Rozdílnou zkušenost má Ing. Petr Suchomel „v roce 2018 již bylo nutno jednat o budoucnosti, bylo na šumperském zastupitelstvu odhlasováno zahájení koncesního řízení na nového provozovatele infrastruktury. Bohužel se blížili komunální volby a na jednání zastupitelstva která měla nominovat zástupce Šumperka na valnou hromadu VHZ došlo k náhlé změně názorů. Část koaličních zastupitelů za KDU-ČSL a ČSSD se zdržela hlasování a zastupitelstvo nevyslalo zástupce na valnou hromadu VHS“.⁸² Tato skutečnost vedla k tomu, že valná hromada VHZ nebyla usnášeníschopná a proces zahájení koncesního řízení se

⁷⁹ Rozhovor č. 2

⁸⁰ Rozhovor č. 4

⁸¹ Rozhovor č. 1

⁸² Rozhovor č. 2

o několik měsíců zdržel. Současný předseda představenstva, Martin Hoždora z ANO, uvádí *„do podniku jsem nastoupil s mandátem koalice připravit zahájení koncesního řízení, které bylo zahájeno po schválení valnou hromadou společnost v únoru 2019. Aktuálně panuje v šumperském zastupitelstvu shoda nad tímto postupem, schválení zahájení koncesního řízení podpořili i někteří zástupci opozice“*⁸³

Dalším vlivem komunálních voleb na funkci městských organizací je obsazování pozic v dozorčích radách a představenstvech. Všichni respondenti se shodují, že obsazení těchto pozic je předmětem politického vyjednávání při vzniku koalice. Zástupci ANO a ODS zmiňují, že se funkce jsou rozdělovány také podle pracovních zkušeností uchazečů, ale zpravidla připadají členům vládnoucí koalice. Ing Petr Suchomel podotýká, že v dozorčí radě se za jeho působení ve VHZ nacházel člen opozice. *„Řekl jsem panu starostovi Brožovi, ať mi klidně do dozorčí rady dá pro transparentnost člena opozice, pokud bude ochotný konstruktivně komunikovat“*⁸⁴ Ing. Petr Blažek z hnutí PRO-REGION si myslí že *„dochází k dosazování politických loutek/trafikantů do řídicích funkcí firem spojených s městem“*⁸⁵

⁸³ Rozhovor č. 3

⁸⁴ Rozhovor č. 2

⁸⁵ Rozhovor č. 4

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce byly politické aspekty řízení a rozvoje města Šumperk. V teoretické části byly popsány pojmy vztahující se k územní samosprávě, kategoriím obcí a obecním orgánům. Následuje část popisující řízení obce z hlediska strategického řízení a plánování. Dále se věnuje problematice rozvoje obce, jeho faktorům a udržitelnému rozvoji obce.

V praktické části práce nejdříve charakterizuje vybrané ukazatel města Šumperk. Šumperk je charakteristický pozvolným úbytkem obyvatelstva o roku 1990, mimo jiné způsobené odtržením 6 obcí od města. Z demografického hlediska také dochází ke stárnutí populace města. Z hlediska ekonomických aktivit je nejvíce lidí zaměstnáno v průmyslových oborech, obchodě a zdravotnictví. Míra nezaměstnanosti byla na začátku roku 2020 na 3,2 %, což je nad republikovým, který byl kolem 2%.

V období let 2006-2020, kterému se věnuje tato práce, jsou nejvýznamnějšími politickými aktéry ve městě uskupení Nezávislá volba, ODS, KDU-ČSL, ČSSD, KSČM a ANO. Hnutí Nezávislá volba vedené Mgr. Zdeňkem Brožem, se podílelo na vládě v letech 2006 – 2018, nyní působí v opozici. Z volebních výsledků lze vyčíst také sestupnou tendenci preferencí „tradičních“ politických stran a rychlý nárůst preferencí hnutí ANO, které koresponduje s celorepublikovým vývojem. Ve sledovaném období se v radě města také opakovala stejná jména radních, změnu přinesly až volby v roce 2018, kdy došlo k výrazné obměně vládnoucí garnitury. S tímto faktem souvisí vývoj volební účasti, kdy je vidět nárůst roce 2018 a vyjádření nedůvěry stávajícímu vedení města od voličů. Spolu s nástupem nových a nezkušených politiků o rady města také dochází k jisté destabilizaci politické situace, která vedla k rozpadu koalice v roce 2019.

Dále práce analyzuje rozpočet obce v roce 2019 a charakterizuje jeho příjmovou a výdajovou stránku a popisuje několik významných investic v roce 2019, které korespondují se Strategií rozvoje města. Samotná strategie rozvoje města je klíčový dokument městského rozvoje pro období let 2014-2020 a je detailně popsána

v samostatné kapitole. Hlavními prioritami pro toto období strategie stanovuje jako rozvoj podnikání a vytváření nových pracovních míst, rozvoj vzdělanosti a lepší napojení města na páteřní komunikace.

Důležitým aktérem politického procesu v obci pak jsou organizace s majetkovým podílem města, které jsou v Šumperku tři. Práce se zaměřuje na společnost Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s., a představuje její model provozování vodohospodářské infrastruktury v okrese Šumperk a možnosti pro fungování společnosti po roce 2020.

Z analýzy rozhovorů se zastupiteli města Šumperk pak získáme odpovědi na stanovené výzkumné otázky

1) Jaký je vývoj vztahů mezi opozicí a koalicí a mají tyto spory vliv na rozhodovací proces v městě?

Ze získaných odpovědí lze učinit závěr, že vztah mezi opozicí a koalicí ve městě se ve sledovaném období značně proměnil. V letech 2006-2014 bylo pro koalici vedené Mgr. Zdeňkem Brožem relativně klidné období, větším útokům ze stran opozice museli čelit až v období 2014-2018 spolu se vstupem uskupení PRO-REGION a ANO o zastupitelstva. Zastupitelé za tato uskupení kritizovali vedení města v souvislosti s kauzami Podniků města Šumperk a Vodohospodářských zařízení Šumperk, ale tato skutečnost neměla přímý vliv na rozhodovací proces ve městě. Dalším zlomovým bodem pak jsou komunální volby v roce 2018, kdy došlo k zásadní proměně zastupitelstva a vytvoření koalice bez účasti Mgr. Zdeňka Brože. Nově vytvořená koalice se však vyznačovala spory mezi hnutími ANO a Šumperáci, které bylo doprovázeno i osobními útoky mezi členy koalice. Můžeme také konstatovat, že ač vliv kauzy kolem Vodohospodářských zařízení Šumperk je jedním hlavních témat šumperské politiky, nebyl tento problém příčinnou rozpadu koalice. Můžeme také dojít k závěru, že ve sledovaném období se vztahy v zastupitelstvu spíše zhoršily. Ze získaných odpovědí lze také vyčíst, že největší výhrady k vedení města má hnutí PRO-REGION. Názorová neshoda mezi koalicí a opozicí je součástí demokratického systému a pokud jsou opoziční návrhy konstruktivní, přispívají

k rozvoji města. Na zásadních tématech pro rozvoj města je pak ideální dosáhnout shody opozice s koalicí a neprosazovat je pouze těsnou koaliční většinou. Pozitivní vliv na vývoj města mělo také opoziční poukazování na problémy spojené s Podniky města Šumperk a s Vodohospodářskými zařízeními Šumperk a rozpoutání veřejné debaty. Rizikem jsou naopak aktuálně napjaté osobní vztahy v zastupitelstvu, které limituje možnosti spolupráce koalice s opozicí.

2) 2. Jaký vliv mají komunální volby na podniky s majetkovým podílem města?

Oslovení zastupitelé se shodují, že komunální volby mají na podniky s majetkovým podílem města zásadní vliv, zvláště při jmenování členů představenstva a dozorčích rad. Ve sledovaném období místa v představenstvu Vodohospodářských zařízeních Šumperk vždy obsadili zástupci vládnoucí koalice, stejně tak koalice dosadila svého člověka do kontrolního orgánu společnosti, dozorčí rady Tato skutečnost je také opozičními zastupiteli kritizována. Jedinou výjimkou je období 2014-2018, kdy byl členem dozorčí rady člen opozice. Důvodem byla snaha o transparentnost ze strany koalice v klíčovém období rozhodování o budoucnosti společnosti VHZ. Dalším vlivem komunálních voleb na chod podniku je neschopnost zastupitelstva přijmout zásadní rozhodnutí v období těsně před komunálními volbami, kdy se zástupci jednotlivých stran obávají přijmout politickou zodpovědnost za rozhodnutí dlouhodobého významu. Je teda jasné, že komunální politika má na chod podnik značný vliv, a může docházet k dosazování lidí bez patřičných profesních zkušeností do představenstva a dozorčí rady. Do budoucna by tedy bylo žádoucí, aby personální obsazení společnosti přímo nezáviselo na aktuální politické situaci v obci. Toho lze docílit například zvýšením pravomocí dozorčí rady, jež by volila a odvolávala členy představenstva. Sama dozorčí rada by pak byla volena a odvolávána valnou hromadou, čímž by se snížil vliv komunální politiky na chod společnosti. Tento postup však není v české praxi příliš běžný.

Do budoucna bude jistě zajímavé sledovat vývoj koncesního řízení vypsaného Vodohospodářskými zařízeními Šumperk, který ukáže, jak se bude vyvíjet provoz vodovodní infrastruktury v šumperském okrese. V případě netransparentnosti řízení

nebo případně jejímu zrušení se totiž z kauzy VHZ může opět stát jedno z hlavních témat šumperské komunální politiky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje

BERNARD, Josef. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-069-8.

FOTR, Jiří. Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe. Praha: Grada, 2012. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3985-4.

GALVASOVÁ, Iva. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown, 2007. ISBN 978-80-86251-20-2.

HOLEČEK, Jan. Obec a její rozvoj v širších souvislostech. Brno: GaREP, 2009. ISBN 978-80-904308-2-2.

HRABALOVÁ, Simona. Teorie a praxe rozvoje měst a obcí. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2004. ISBN 80-210-3356-8.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena. Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu: vědecká monografie. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2011. ISBN 978-80-7204-752-9.

JANEČKOVÁ, Lidmila a Miroslava VAŠTÍKOVÁ. Marketing měst a obcí. Praha: Grada, 1999. Města a obce. ISBN 80-7169-750-8.

KOUDELKA, Zdeněk. Obce a kraje: podle reformy veřejné správy v roce 2000. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-250-9.

MAIER, Karel. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.

MALLYA, Thaddeus. Základy strategického řízení a rozhodování. Praha: Grada, 2007. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-1911-5.

PAVLÍK, Marek. Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. Praha: Grada, 2014. Manažer. ISBN 978-80-247-5256-3.

PERLÍN, Radim. Strategický plán mikroregionu. Kolinec: AgAkcent, 2002. ISBN 80-903093-0-5.

POTĚŠIL, Lukáš. Zákon o obcích: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-739-2.

PŮČEK, Milan a David KOPPITZ. Strategické plánování a řízení pro města, obce a regiony. Praha: Národní síť Zdravých měst ČR, 2012. ISBN 978-80-260-2788-1.

Rozdělení obcí dle rozsahu přenesené působnosti... - SMS ČR - Rok v obci. SMS ČR - Rok v obci [online]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-prenesene--pusobnosti/>

SLÁDEČEK, Vladimír. Obecné správní právo. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-002-8.

SLÁDEČEK, Vladimír. Ústava České republiky: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9.

SRPOVÁ, Jitka a Václav ŘEHOŘ. Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3339-5.

WOKOUN, René. Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Odborné časopisy

JEŽEK, Jiří. Strategické plánování obcí a měst v České republice— quo vadis? *Urbanismus a územní rozvoj*. 2017, (5). ISSN 1212-0855.

Internetové zdroje

BŘEŇ, Jan. Obecní policie jako orgán obce | Moderní Obec. Moderní Obec | Moderní Obec [online]. 2007 Copyright © [cit. 24.01.2020]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/obecni-policie-jako-organ-obce/>

ČSÚ. Charakteristika okresu Šumperk. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17843188/okres_Sumperk.pdf/5bcf66b0-f0e9-4e9e-bde0-c04bb737f6fe?version=1.1

ČSÚ. Volby do zastupitelstev obcí 15.10. - 16.10.2010: Šumperk. Volby.cz [online]. 2010 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z:

<https://volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xobecnaz=%B9UMPERK&xstat=0&xvyber=0>

ČSÚ. Volby do zastupitelstev obcí 10.10. - 11.10.2014: Šumperk. Volby.cz [online]. 2014 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z:

<https://volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstat=0&xvyber=0>

ČSÚ. Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018: Šumperk. Volby.cz [online]. 2018 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z:

<https://volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstat=0&xvyber=0>

Dokumenty - Šumperk. Šumperk [online]. Copyright © 2000 [cit. 01.04.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/cs/obcan/skolstvi/dokumenty.html>

KRNÁVEK, Petr. V Šumperku dohodli koalici. Starostou Spurný, místostarosty Jonová a Jirgl - Šumperský a jesenický deník. Šumperský a jesenický deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 11.02.2020]. Dostupné z: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/v-sumperku-dohodli-koalici-starostou-spurny-mistostarosty-jonova-a-jirgl-20181027.html

Město Šumperk – Rozpočet na rok 2019 [online]. Copyright ©8 [cit. 28.02.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/filemanager/files/405734.pdf>

Obyvatelstvo - Obce | ČSÚ v Olomouci. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xm/obyvatelstvo-xm-obce>

O Šumperku - Šumperk. Šumperk [online]. Copyright © 2020 [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/>

Orgány města - Šumperk. Šumperk [online]. Copyright © 2020 [cit. 10.02.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/cs/samosprava/organy-mesta/>

Rozpočet města - Šumperk. Šumperk [online]. Copyright © 2000 [cit. 01.04.2020]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/cs/sprava-mesta/rozpocet-mesta/>

Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014-2020. Šumperk [online]. Copyright © 2014 [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: <https://m.sumperk.cz/filemanager/files/130564.pdf>

Šumpersko - Informační centrum Šumperk. Šumpersko - Informační centrum Šumperk [online]. Copyright © 2000 [cit. 11.02.2020]. Dostupné z: <https://www.infosumperk.cz>

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky. Zákony pro lidi - Sbirka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © [cit. 23.01.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

Veřejná databáze VDB. [online]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystupobjektvyhledavani&vyhlte xt=%C5%A0umperk&bkvt=xaB1bXB1cms.&katalog=30814&pvo=OTOB113&u=v133>

Veřejný rejstřík a Sbirka listin - Ministerstvo spravedlnosti České republiky. [online]. Copyright © 2012 [cit. 04.04.2020]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=439461&typ=UPLNY>

VHZ Šumperk vypsala tendr za 1,45 miliardy – Vodárenství.cz. Vodárenství.cz – Vzdělávací a informační portál – vše o nejcennější surovině na jednom místě [online]. Copyright © 2017 [cit. 04.04.2020]. Dostupné z: <http://www.vodarenstvi.cz/2020/01/04/vhz-sumperk-vypsala-tendr-na-spravu-majetku-za-145-miliardy/>

Vodohospodářská zařízení Šumperk [online]. Copyright ©p [cit. 28.03.2020]. Dostupné z: http://www.vhz.cz/userfiles/P%C5%99%C3%ADloha%201%20V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202018_design.pdf

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích. Zákony pro lidi - Sbirka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © [cit. 24.01.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Použité rozhovory

Rozhovor č. 1 s Mgr. Tomášem Potěšilem ze dne 25.2. 2020

Rozhovor č. 2 s Ing. Petrem Suchomelou ze dne 20.3. 2020

Rozhovor č. 3 s Martinem Hoždorou ze dne 26.3. 2020

Rozhovor č. 4 s Ing. Petrem Blažkem ze dne 23.3. 2020

Rozhovor č. 5 s Ing. Jaroslavem Horákem ze dne 23.3. 2020

Přílohy

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ODS	Občanská demokratická strana
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
KDU-ČSL	Křesťanská demokratická unie – Československá strana lidová
SZ	Strana zelených
EU	Evropská unie
VHZ	Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s.
ŠPVZ	Šumperská provozní vodohospodářská zařízení, a.s.
PMŠ	Podniky města Šumperk
OPŽP	Operační program životní prostředí
IROP	Integrovaný regionální operační program
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury

Seznam položených otázek v rozhovorech

- 1) Proč jste se rozhodl kandidovat do obecního zastupitelstva
- 2) Jaké priority jste si stanovil v případě zvolení do zastupitelstva
- 3) Ztotožňujete se s volebním programem strany, za kterou kandidujete?
- 4) Scházíte se v rámci stran i mimo zasedání zastupitelstva?
- 5) Jednáte v rámci stran o hlasování před zasedáním zastupitelstva?
- 6) Hlasujete někdy podle doporučení strany, a kterou jste kandidoval?
- 7) Jak hodnotíte výsledek posledních voleb?
- 8) Jak jste spokojen s povolebním vyjednáváním?
- 9) Jaké panují vztahy mezi koalicí a opozicí?
- 10) Co je příčinou sporů mezi koalicí a opozicí?
- 11) Zabýval jste se před volbami problematikou Vodohospodářských zařízení Šumperk?
- 12) Jaký je Váš názor na aktuální dění okolo VHS?
- 13) Jaký vliv mají výsledky komunálních voleb na chod VHS?
- 14) Jak jsou obsazována místa v představenstvu a dozorčí radě VHS?

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Cena vodného a stočného v okresních městech	73
--	----

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Volební výsledky ve městě Šumperk v roce 2006.....	47
Tabulka č. 2 Volební výsledky ve městě Šumperk v roce 2010.....	49
Tabulka č. 3 Volební výsledky ve městě Šumperk v roce 2014.....	51
Tabulka č. 4 Volební výsledky ve městě Šumperk v roce 2018.....	53
Tabulka č. 5 Zástupci politických stran v radě města.....	59
Tabulka č. 6 Rozpočet obce v letech 2014 – 2019 (v tisících Kč)	60
Tabulka č. 7 Příklady investičních projektů (v tisících Kč)	68

Seznam grafů

Graf č. 1 Odvětví ekonomické činnosti	41
Graf č. 2 Vývoj výsledků vybraných stran v komunálních volbách	56
Graf č. 3 Vývoj volební účasti (v %).....	57
Graf č. 4 Kandidáti na základě politické příslušnosti	58
Graf č. 5 Vývoj nájemného a pachtovného (v milionech Kč)	71
Graf č. 6 Vývoj vodného a stočného za m ³	72